

ШЕЪРИЯТ БЎСТОНИ

САЛИМ АШУР

СЕНСИЗ

ШЕЪРЛАР

Тошкент
«Янги аср явлони»
2004

Салим Ашур шеърларида безовта руҳ ва беҳаловат қалб, ҳайрат ва ҳаяжон, ишқ ва изтироб, қийноқ ва лаззат, инкор ва эътироф ёнма-ён яшайди. Тирик туйғулар, тинчини йўқотган хаёллар ўз ҳаётига шеърхонни олиб киради. Шеърнинг кайфияти ўқувчига ҳам ўтади. Сўз табиати инсон табиатига таъсир этади.

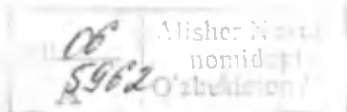
Шоирнинг ранг-баранг шеърлардан тартиб берилган навбатдаги тўплами сўз санъатидан янгилик излаган зукко китобхонларга албатта маъқул келади, деб умид қиламиз.

Ю30460
292

A $\frac{470262002}{356 (04) - 2004}$ 2004

ISBN 5-633-01572 -x

© Салим Ашур, «Сенсиз», «Янги аср авлоди», 2004 йил.

* * *

Омонат жонимни кўйиб хатарга,
Кўешнинг изидан чиқдим сафарга.

Юрак сиқилганда орзу қилардим,
Кўешдек порлашни мақсад билардим.

Қандай порлоқ дердим, қандай юксақда,
Яшасанг кўешдек яшаш керак-да!

Осмон нақадар кенг, булутлар пастда,
Майда ғала-говур, хашак-да, хас-да

Тубанда. Атрофда йўқдир бедодлик,
Олий инъом эрур бундай озодлик!..

Омонат жонимни кўйиб хатарга
Кўешнинг изидан чиқдим сафарга.

Кўрсам - кўешга ҳам ҳеч осон эмас,
Осмонда ҳам олам гулистон эмас.

Само озодликка бўлса-да тимсол,
Бир мантиқ қошида қолдим буткул лол.

Кўешнинг йўли ҳам чизиб берилган,
Юлдузлар соқчидек қатор терилган.

Кўеш-чи, гоҳ куйиб, гоҳида хира,
Чизилган чизиқдан чиқолмас сира.

Шу қисматга тобе бўлса қуёш ҳам,
Мен кимман - бир ожиз, нотаваон одам.

Яратган азалдан чиқарган ҳукм,
Бизнинг вазиғамиз бўйинсунмоқ жим.
2000

СИЗ УЧУН

Сиз учун самодан юлиб зийнат, зеб,
Камалақдан кесиб олиб сарпо, сеп,
Секин шивирласам...
Сизни севаман, деб
Айтсам - ишонмайсиз.

Севгимдан оламга ўт тушганида,
Бу ўт жовингизга туташганида,
Сизнинг ўрнингизга
Мен ёниш учун
Қайтсам - ишонмайсиз.

Ўтган ҳар кунимда минг бир имтиҳон,
Соғ-омон ўтмоққа борми ҳеч имкон?
Минг йўлда милён бор тирналди бу жон,
Табибим,
Дардимга ҳеч ишонмайсиз.

Сиз ўтар йўлларга юлдузлар ёқдим,
Дарчангизга қўниб ой бўлиб боқдим,
Сиз учун сой, дарё, шаршараларда
Оқдим, десам
Ҳеч ишонмаймиз.

2000

* * *

Ёнимда аёл ухлар,
Жонимда хаёл ухлар,
Қонимда савол ухлар,
Мен ҳеч ухлаёлмайман.

Олам ухлайди ширин,
Дилда ҳақ сўз яширин,
Билолмайману сирин,
Мен ҳеч ухлаёлмайман.

Ухлай деб заҳар ичдим,
Юрагимдан воз кечдим,
Вақтни уст-бошдай ечдим,
Мен ҳеч ухлаёлмайман.

Дунё қачон уйғонар,
Тонг нурида чўгланар?
Теграмда олам ёнар,
Мен ҳеч ухлаёлмайман.

2000

* * *

Бу жаҳон айвонида
Ўтолмадим қир оша.
Юрагим майдонида
Тугамайди томоша.

Баҳорим тошқинлари,
Умримнинг ишқ аёзи,
Кузимнинг ёлқинлари,
Севгимнинг гўзал ёзи,

Оқиб ўтди тўзондай,
Чўлдай қақраб уйғондим.
Сўзсиз қолган сўзондай,
Сувсиз қолган ўзандай,
Тупроқларда тўлғондим.

2000

* * *

Бу қандай фасл бўлди?
Ниятлар асл бўлди,
Кулбалар қаср бўлди...
Мурод ҳосил бўлмади.

Мурод ҳосил бўлмади,
Йиғлаганлар кулмади,
Йиқилганлар турмади,
Бу қандай фасл бўлди?

2000

ДУНЁДА ЎЗ ИЗИМ БОР

Бир ўғил, бир қизим бор,
Дунёда ўз изим бор.
Ҳаётга кулиб боққан
Икки ўткир кўзим бор!

Бир ўғил, бир қизим бор,
Кўкда кўш юлдузим бор.
Бир сўлиб, бир кўкардим,
Бақувват илдим бор.

Бир ўғил, бир қизим бор,
Баҳорим бор, ёзим бор.
Сарғайсам - оғринмайман,
Шошмай келган кизим бор.

Бир ўғил, бир қизим бор,
Жонимга тенг тўзим бор.
Дашт йўқ, отам, онам йўқ,
Гоҳ паришон ўзим бор.

Бир ўғил, бир қизим бор,
Бир созим, бир сўзим бор.
Дилда, шуларни асра,
Деган нола - бўзим бор.

Қайта қайтган ўйим бор,
Энди яна тўйим бор.
Бездим эски куйлардан,
Янгича бир куйим бор.

Боссам ҳар қадамим чўғ,
Мендан ўзга мискин йўқ.
Ҳамма нарсам бор, аммо,
Кўнглимга бир таскин йўқ.

Нима бўлса бўлди, хўш,
Қадаҳим лим гўлди, хўш.
Гулларим бир очилиб,
Яна бир-бир сўлди, хўш.

Энди насибам бутун,
Бағримдан чиқмас тутун,
Энди ўлсам арзийди
Ўғлим ва қизим учун.

2000

ЕРУҒЛИККА ИНТИЛАР ГУЛ

Тош деворга дарз кетарми,
Баҳорларга арз старми,
Кўрилмаган марҳаматга
Дунё бизни қарз этарми?

Деворнинг синган гишгидан,
Метин тошлар тирқишидан,
Гоҳ кўриниб тим - осмонга,
Тола нурдай титраб нукул,

Энг камида бир инсондай
Ёруғликка интилар гул.

2000

* * *

Нигунларнинг сафидан таялаб,
Менга бахтлар ато этдинг сен.
Қон ярамга босиб малҳам - лаб,
Мен бормаган юртга элтдинг сен.

Бу боғларнинг юпун руҳида
Шовуллаган ёшлик эмасми?
Бир дарахтни қучиб йиғласам,
Эслолмайман сени, демасми?

Даргоҳига бош уриб келсам,
Мени қабул қиладими боғ?
Бу боғларнинг хазони кўпми
Ёки менинг қалбимдаги доғ?

Аллақачон чиқиб кетганман
Бу боғларнинг маҳзун ёдидан.
Аммо нега жонимга ҳамон
Титроқ тушар хотиротидан.

Хаёлимга келгирмай туриб,
Юрагимга кириб улгурдинг.
Эй, боғ, наҳот бутун ортимдан
Бир қиз бўлиб ўзинг югурдинг?..

Йўқ, бўлганман, чиқиб кетганман,
Бу боғ менга жудаям таниш.
Ғамларига ёлғиз етганман,
Бу боғларнинг мазмуни - ёниш!

Кўзимдаги бор нур, зиёни,
Юрагимнинг ҳар бир торини
Ва жонимнинг барча риптасин,
Бошимдаги қисмат қорини,

Энг муҳими (бу жуда муҳим),
Умримнинг бор йилларини ва
Бор кунлари, соатларини,
Ҳар дақиқа, сониягача

Бир ҳовуч сув каби тутсам мен,
Бир гул учун асагил, боғим.
Чанқаб келиб ичганда
Сира
Оғримасин лаби, дудоғи.

2002

* * *

Ёшлигимнинг осмонларида
Қанот қоққан беғубор қушлар,
Ҳаётимнинг армонларидан
Ўқ теккандек тупроққа тушар.

Ёшлигимнинг осмонларида
Хаёл каби тўзғийди пар, пат,
Кечаларнинг дostonларига
Сигмас бир пар ҳақдаги ҳасрат.

Ёшлигимнинг осмонларида
Ёнар янги-янги юлдузлар,
Мени ишқнинг ошёнларида
Бир гул каби излайди қизлар.

Ёшлигимнинг осмонларига
Оқиб кирар ойдан ойдин ой,
Ҳажрнинг дашт, ёбонларида
На уйим бор, на холироқ жой.

Ёшлигимнинг осмонларида
Муқимлик йўқ. Ўткинчи бари.
Мен тақдирнинг довопларидан
Ўтолмайман сира сен сари.

Ёшлигимнинг осмонларида
Шамол каби тебранар хаёл,
Юрагимнинг қатропларида
Ўз-ўзини қидирар аёл.

Ёшлигимнинг осмонларида
Шабадами, умр эпкини,
Дунёнинг бор томонларида
Ёйган сенми севги сепини?

Ёшлигимнинг осмонларида
Юлдузлардек уйғоқ кўзларим,
Фақат - кетма хазонларимдан
Таъсир қилса сенга сўзларим.

Ёшлигимнинг осмонларида
На кеча бор, на тун, на зулмат,
Тополмагай сўзонларимдан
На дўст, душман ва на ҳукумат.

Ёшлигимнинг осмонларида
Чақмоқ чақар, гурлайди куёш,
Қолмоқ учун бўстонларимда
Етадими сендаги бардош?

Ёшлигимнинг осмонларида...

2002

* * *

Кунлар ўтди, ойлар ўтди,
Йиллар ўтди,
Неча-неча йўллар ўтди,
Диллар ўтди.

Юрагимдан барча кетди,
Сен кетмадинг,
Ҳаётимни, хаёлимни
Тарк этмадинг.

Бир кўрай деб
Тирик чиқдим оташлардан,
Бир кўрай деб ўлмай келдим
Савашлардан.

Саҳарларда бир тишласам
Иссиқ нондан,
Соғинчларинг ўтиб кетар
Мингта жондан.

“Дадажон” деб чопиб чиқса
Ўғил-қизим,
Юрагимнинг энг тўрида
Не узилди?

Ўзга юртлар боғчасида
Гул очасан.
Тунларимга юлдуз каби
Нур сочасан.

Қисмат энди иккимизга
Қарашмайди,
Сенга жонни нисор этсам,
Ярашмайди.

2000

* * *

Дилимизда баҳору
Тилимизда баҳорсўз:
“Яна келдингми, Наврўз?
Яна келдингми, Наврўз!”

Онамни соғингандай,
Отамни соғингандай,
Ёримни соғингандай,
Боламни соғингандай,
Соғиндим сени, гузсўз,
Яна келдингми, Наврўз?
Яна келдингми, Наврўз!

Чирой очди бойчечак,
Далалаги ой чечак,
Жаранглаб ҳаёт сочди,
Тоғлар тугунин ечсак,
Қир ёпинди яшил бўз,
Яна келдингми, Наврўз?
Яна келдингми, Наврўз!

Синди аёзнинг тиғи,
Тинди ғам, йиғи-сиғи,
Майса тешган қалқон ҳам
Тинч ҳаётнинг ошиғи,
Дунёни уйғотади

Болаларнинг қўшиғи:
Эй, тулпор, шамолдан ўз,
Тўлди дилда каму куст:
Яна келдингми, Наврўз?
Яна келдингми, Наврўз!

Катта ўчоқ қазайлик,
Дошқозонни осайлик,
Арпа-бугдой босайлик,
Қиш, совуқни унутиб,
Сумалакдан татийлик.
Юракни илитади
Шамс - фалакдан боққан кўз,
Яна келдингми, Наврўз?
Яна келдингми Наврўз!

2000

* * *

“Осмон тўла юлдузлар,
Қани менинг юлдузим?..”
Уммон тўла қундузлар,
Қани менинг қундузим?

Тўрт тарафга қарайман,
Чаманлар кўп, гуллар кўп,
Сен томон элтадиган
Сўқмоқлар кўп, йўллар кўп.

Боғлардаги дарахтлар
Сен ҳақингда шитирлар.
Изларингни баҳорлар
Майсазорга битдилар.

Шабада сочиб кетди,
Сочларингнинг бўйини.
Мени хазон этгайми
Қисматнинг бу ўйини?

“Гур-р” этиб кўчиб кетди,
Ёшлик деган қушларим.
Тоғиб бер деб қийнайди,
Кечалари тушларим.

Тунларим қаро бўлса,
Кўзингни соғинаман.
Бағрим минг пора бўлса,
Ўзингни соғинаман.

Лекин сен чорламайсан,
Мен сента етолмайман.
Бир эмас, минг жонимни
Ҳеч тортиқ етолмайман.

“Осмон тўла юлдузлар,
Қани менинг юлдузим?..”
Уммон тўла қундузлар,
Қани менинг қундузим?

2000

* * *

Чехраси ой, мағрур қиз,
Хаёллари оғир қиз.
Сен деб қалбим оғрир, қиз,
Бир қиё боқиб ўтинг,
Қалбимни ёқиб ўтинг.

Сиздан нур сочилади,
Куриб гул очилади,
Тугунлар ечилади,
Бир қиё боқиб ўтинг,
Қалбимни ёқиб ўтинг.

Дунё сиз билан кўркам,
Сиз билан кўркли кўклам,
Биз зорлар томонга ҳам
Бир қиё боқиб ўтинг,
Қалбимни ёқиб ўтинг.

Оламда энг гўзал - сиз,
Ёзилмаган ғазал - сиз,
Қанту новвот, асал - сиз,
Бир қиё боқиб ўтинг,
Қалбимни ёқиб ўтинг.

Сиз — малика, биз — гадо,
Ишқингизда биз адо,
Сизни асрасин Худо,
Бир қиё боқиб ўтинг,
Қалбимни ёқиб ўтинг.

2000

* * *

Ёшлиқ ўтган боғларимда
Тўзғир хазон.
Бу боғларда қадам қўймоқ
Эмас осон.

Хазонларнинг уюмида
Ухлар шамол.
Шамол эмас, уюм-уюм
Сўнган хаёл.

Бу дарахтлар аҳил, содиқ
Дўстларимдир.
Чандиқлари умримнинг
Кам-кўстларидир.

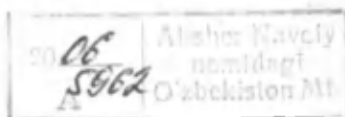
У чоғларда оламни ҳам,
Кўнглимни ҳам,
Кўнгиллардан ўтган равон
Йўлимни ҳам

Қалқиб-қалқиб ёритарди
Меҳрибон ой.
Лекин мени йўлдан урди
Тенгсиз чирой.

Кўнгил бериб йўлларимни
Йўқотдим-ку.
Бол деб ўйлаб заҳар-
Заққумлар тотдим-ку.

Шу тахлитда ёшлитим ҳам
Бўлди хазон.
Бу боғларда юрмоқ энди
Эмас осон.

2000

* * *

Кўзимни кўр, ўзимни
Лолу ҳайрон этди ишқ.
Зеру забар — сўзимни,
Дилим вайрон этди ишқ.

Чиқиб ўнгу сўлимдан,
Адашгирди йўлимдан,
Макон тутиб кўнглимдан,
Мени сарсон этди ишқ.

Васлига етолмайман,
Ё ташлаб кетолмайман,
Баҳридан ўтолмайман,
Мени ҳайрон этди ишқ.

Кечалари сирдошим,
Олисдаги қуёшим,
Олиб сабру бардошим,
Мени гирён этди ишқ.

Кўрмасам туrolмайман,
Кўрсам ўргилолмайман,
Исмини сўролмайман,
Дилим осмон этди ишқ.

Ҳаётимнинг нури бўл,
Ҳаёлимнинг гули бўл,
Боғимнинг булбули бўл,
Рангим сомон этди ишқ.

Соғиниб борсам агар
Писанд эмас хавф-хатар,
Аҳволимдан беҳабар
Кўп саргардон этма, ишқ.

2000

* * *

Гулим, сизни ҳаётимнинг
Бир тухфаси билай ман.
Сизга ёруғ кундузлару
Ойдин тунлар тилайман.

Ҳамроҳингиз содиқ қуёш,
Садоқатли ой бўлсин.
Сизнинг висол гўшангиз
Тахтиравон жой бўлсин.

Қошингизда ўсма бахтли,
Кафтингизда - хинолар.
Сизга фидо бўлсин, гулим,
Етти иқлим - дунёлар.

Сиз ўтсангиз нафас олмай,
Боғлар қолур жим, жим.
Йўлингизга гуллар сочган
Мендан бошқа ким, ким?

Ҳар қадам, ҳар қарашингиз,
Ҳар сўзингиз - ҳаётим.
Қалбингизни илитмасми,
Оху зорим, фарёдим?

Нафас каби яқинсизу
Юлдузлардай узоқсиз.
Муҳаббатнинг сандиғида
Жавоҳирдай мунчоқсиз.

Кўчангиздан умид билан
Ўтдим шомда, саҳарда.
Аммо йигит умрим менинг
Қолди хавфда, хатарда.

Сизга ёруғ кундузлару
Ойдин тунлар тилайман.
Мингта жоним бўлса - барин
Сизга фидо қилай ман.

2000

* * *

Тун билан кун гаровларда...
Тонг оқарди.
Боғларни оқ оловларда
Қиш ёқарди.

Изларингни тополмайман...
Сўзларингни.
Кўзим боғлаб ўполмайман
Кўзларингни.

Юрагимни забтга олиб,
Муз қоплади.
Суягимни ўтга солиб,
Ишқ тоблади.

Дил тутунин очолмайди
Қаро тушлар.
Кўзларини очолмайди
Ҳатто қушлар.

Йиғлайману кўзимдан ёш
Келмайди ҳеч.
Бу не тонгки, йўқдир куёш,
Бўлдими кеч?!

Жон мисоли руҳга етар
Овозсиз куй.
Кўтаролмай синиб кетар
Мен қурган уй.

Изғиринлар чопишади
Оламларда.
Толе билан топишади
Одамлар-да.

Бутун олам менга қарши,
Менга қарши.
Мен ёмонман, ҳамма яхши,
Ҳамма яхши!..

2000

* * *

Кўнглимни бир ғашлик чулғай бошлади,
Мени бир ноаён ўтга ташлади.
Унутилган бир ҳис кўзим ёшлади,
Билмайман, нимани истайди бу дил.

Биламан, топмайман изларингни мен,
Рухга жон бағишлар сўзларингни мен,
Зулмат кўчаларда нима излаймен,
Билмайман, нимани истайди бу дил.

Турналар келдию қайтиб ҳам кетди,
Видо қўшиғини айтиб ҳам кетди,
Севгинг ва соғинчинг бошимга етди,
Билмайман, нимани истайди бу дил.

Кунларим гоҳида равон оқдилар,
Кўнглимда ишқингдан чироқ ёқдилар,
Бугун-чи, дўстларим ҳайрон боқдилар,
Билмайман, нимани истайди бу дил.

Мен учдим толгунча ёшлик қанотим,
Куйладим етгунча созим, баётим,
Сенга бағишладим юзта ҳаётим,
Билмайман, нимани истайди бу дил.

2000

СЕН

Узоқда бир нуқта сузади -
Кўнимсиз.
Элас-элас чалинади бир товуш -
Юракка.

Мен сари сузмоқда нуқта,
Яқинлашган сари улканлашади.
Товуш ҳам ийманиб
Кўтаради пардаларини.

Мени ютиб юбормоқда
Ичи ғовак баҳайбат нуқта.
Вужудимни соз каби чалар
Суягимга кириб олган куй.

2000

ПУШАЙМОНЛИК

Онамни кўргани бора олмайман.

Мен эмас,
Қабрим бориб кўради ҳар гал.

2000

* * *

Кўзим чўкмоқда менинг,
Кўнглим янада чўккан.

Қуёшнинг ёруғлиги
Тушмас қудуқ — юрагим.

Елкамнинг чуқурига
Дунёни кўмиб қўйдим.

2000

* * *

Кўзларидан ҳайрат сочади
Қуёшнинг бир ушоғи — қушча.
Сайроғининг сирин очади —
Ёлғиз менга аён тушунча.

Кушча, ўзга бир деразага
Соғинчим элт, ул қизни овут.
Кўкрагига ўпичдек кўниб,
Кўшиғингда гулдасталар тут.

Қанотларинг ёмғир эласа,
Кипригини хўл қилса ёши,
Тилагимга етмасам — кузги
Чечак каби сўлуру кўёшим!

Юрагимдан кўчирма олиб,
Кўзларимдан элтгин хабарлар.
Майли, бахтнинг ўйида тўйсин,
Бахт уйидан йироқ хатарлар...

Кўзларидан ҳайрат сочади
Кўёшнинг бир ушоғи — қушча.
Менга аён изоҳсиз баён —
Ул сулувга боғлиқ тушунча.

1986

АСКАРНИНГ АСРИ

Кўёш — мина,
Қоя — кемага
Урилди, садосиз портлади!
Ложувард осмоннинг ўзгарди туси,
Ёниқ осколкалар порлади.

Тревога!
Зириллар аппарат.
Уйқусиз чол каби кўзғолар хуфтон.
Оёққа туради сезгилар,
Оёққа туради висолу ҳижрон.

Дарахтлар тишлайди саросимани.
Баҳайбат хавфларнинг дандонларини,
Прожектор назарин тишлайди хоблар.
“Йигитлар шошилинг!”
“Дўстлар, шошилинг!..”
Даҳан — чумолининг бузилган ини.
Хуркак қаптарлардай кўчар хитоблар.

Ва жасур юракнинг чегарасида
Улуғ саф —
Жасорат,
Диёнат.

Шу тун меҳрга зор қолган
Фарзандлар дийдори — муҳаббат.

Гунчалар лабида,
Оқошлар тула
Зарбга шай таҳлика —
Жонли каскалар.
Бир муддатни жиддий кутар плацдарм.
Эзгу тилакларнинг траншеялари
Қалбга —
Ватан севгисига келиб тақалар.

Навқирон муҳаббат танклари
Катта калибрли
Ғафлат ўрмонларин кўпорди.
Дураҳпон Ҳаётнинг ҳабибларимиз.
“Уруш” —
Сўздан зада забоним
Автоматларидан
умри жовидон
Ўт сочиб учмишдир,
кечмишдир.

Балиқлар ёнади дарёларида.
Тўппонча изли кафтдир
харита.

Жайрон қарашли тоғу тош
Осойишта,
саришта,
фаришта.

Руҳимга тўлқинлар бостириб кирди.
Қайиқдай оқимда кетди бир сасим:
Ҳаётимнинг ҳар бир нуқтаси
Ватан севгисининг кульминацияси!

Тревога!
Шиддатлар узади тизгинни.
Ватанни севишга барча сафарбар!
Қалб океанида қайноқ циклонлар, —
Инқилоб руҳиятли
Даҳри муанбар..

Ватанни севишга сафарбар барча:
Ким ҳарбий формада,
Ким комбенизонда.
Ким қўлида қалам,
Кимдир тўп билан —
Ватанни севишга сафарбар барча!

Руҳимда чопарлар чопиб юрибди...
Полигон —
Снаряд склетли ҳар топ, —
Танклар шовқинида ўрмонлар титрар.
Ўқлар ориентир олган томондан
Кийик боласи кўринди.

Кўксимда бир хуррам
Куёш бор учун.

Севгим!

Энди кўрсатгил кучинг!

Руҳимга тўлқинлар бостириб кирди.
Қайиқдай оқимда кетди бир сасим:
Ҳаётимнинг ҳар бир нуқтаси
Ватан севгисининг кульминацияси!

Тревога!

Асаблар занжирин узди сабрнинг.
Ханжарлар бўғзимда синади.
Мен ёниб кетяпман келажак сари,
Мен ёниб кетяпман Тинчликка томон!
Отам ошпақди
Илгари
Қўлида кетмон.

Йиллар дарёсини ичиб тугатдим.
Мурод-мақсадига етди фурсат ҳам.
Юрак чопаяпти тезлаб тобора
Бў дам —
Безовта Олам.
Безовта Одам.
Безовта Отам.

Отамни кўрмоқчи эдингиз,
Ажойиб қизиқиш қанотларида,
Толган хаёлларнинг имдодларида
Жўшқин шавқ монанд.
Марҳамат, ўртоқ лейтенант,

Мана у — кетиб боряпти,
Пенсияга чиққан,
Ишлайди,
Хурсанд.

Отамни кўрмоқчи эдингиз,
Мана у —
Юрагининг безовта уришларини,
Қирқинчи йилларнинг урушларини,
Ўзаларнинг хаёл суришларини,
Асрнинг ҳайбатли туришларини
Митти жуссасида мушгарақ этиб,
Ёлгон,

 Хиёнатни
Ардоғи,
 Қийноғи зенитларида
Нишонга олган.

Падарим шаънига субҳон эмас бу,
Муалло ақида эмас бу,
Ёғийга муқобил жанг учун
Қуролин илгидан ташлаган эмас,
Тинчлик кишварининг партизани у!

Отам
Набиралар завқин қасрларида
Қирқинчи йилларнинг таваллосидир —
Давр жароҳатларидан
Бадани чандиқли қалъа.
Ушбу Обиданинг лақаби
 Ҳаёт.

Ҳаётнинг лақаби
 Тинчликдир!

Ушлмаган қизнинг қучоқларида,
Қаҳрамон онанинг тўлғоқларида,
Оиланинг серфайз ўчоқларида,
Тетапоя гудак сўқмоқларида
Илинж бор,

Таскин бор,
Умид бор;

Саодатнинг дарахтларида
Кувонч бор

хушифор
пуранвор

Тинчлик номи билан гуллаган!

Жаҳон!

Сен меҳнатни эмиб улғайдинг.

Меҳнат Одамни Олам қилди,
Отамни Одам қилди.

Эсингни таниганингда
Жаҳон сента айтолмади ростини.

Фақат

Ўн еттинчи йилда буюк санчиқ билан
Номингни қичқириб юбординг,

Замин!

Замин!

Одамни сен мендан яхши биласан,
Отамни сен мендан яхши биласан.

Агар айтадиган гапларинг бордир,
Айт,

Ранжимасин ҳарб киши.

Сўзла,
Яшар у сукутда овозлар билан,
Сунъий йўлдошларда парвозлар билан.
У монолит асослар билан яшайди,
Ҳам буюк қасослар билан яшайди.

Уруш йилларидан қасоси бордир.
Чекинган йўллардан қасоси бордир.
Саботини кемираётган аламлар билан,
Ўша йилларга аччиқма-аччиқ —
Яшайди

ҳар сонияни
Асрларга тенг қилиб.

Чекинган йўлларга аччиқма-аччиқ
Мана, бутун у
Зухрога ҳам қадам қўйди.
Тунлар осмон билан сирлашади у.
Эзгуликлар билан бирлашади у.

Тунлар дала билан сирлашар отам:
Тунларда қудратли мудофаада туриб,
Тонгларда шиддатли ҳужум бошлайди,
Армонли йилларнинг зўр ўчи билан,
Билагидан оққан пинҳон кучи билан.
Рухидаги шижоат черигин
Чекинган йўлларга қарши
Ваҳмали атакага турғизар ўзи.

Қуёш отам билан чойлар ичади,
Ой отам билан зулмат иқлимни кечади.
Юлдузлар отамнинг чироғи —
Ҳеч қачон ўчмайди!

Қаламимда менинг ўткир оҳ-воҳлар:
Отамнинг умри
Дунёнинг умридай,
Ҳаётнинг умридай,
Тинчликнинг умридай
Кўп узоқ бўлсин!
Саодат ўлкаси саналмиш Ватан
Тўнғич фарзандини кутиб олган
Навқирон йититдай
Яйрасин, кулсин,
Абадий турсин!

Руҳимга тўлқинлар бостириб кирди.
Қайиқдай оқимда кетди бир сасим:
Ҳаётимнинг ҳар бир нуқтаси
Ватан севгисининг кульминацияси!

Тревога!
Етти ёшдан етмиш ёшгача
Етмиш томирида қувват йиғади.
Она-Ўзбекистон
Боғларни ташлаб,
Далага югуриб чиқади.

Бахтиёр дардлари тутади кузнинг.
Ҳар ўзбек қаҳрамон! Ортиқча ҳар сўз.
Ўзбеклар бор учун танидинг ўзни,
Ўзингнинг қадрингни тушундинг, сен Куз!

Куз!
Ўқ-доринг — ташвиш,
Тенгсиз жанггоҳсан.
Бунда жанг боради,
Ҳар жон жангчидир.

Бир томон ҳаловат,
Бир ён муҳаббат,
Юрак, тирик бўлсанг
Қафасни синдир!

Ҳали ўчгани йўқ карвонлар изи,
Ҳали хотирада музаффар ҳар жон...
Юртим,
Яловингни
 баланд кутаргин,
Бахтинга кўзини тикибди
 Жаҳон!

Ўзбекистон!
Кунларнинг қўлидан тутиб югурдим.
Ҳайратнинг донини терди оёғим.
Фикрий андозалар тор келди менга,
Кўзларим меҳрини сента юбордим...

Қуролдош дўстимиз оқиб кетганда
Бир асов дарёнинг "тили"ни билмай,
Ўзининг жонини ўйламай,
Дўстини фалокатдан халос этган
Йигит
 қалбидаги Жасорат,
Муҳаббатсан,
 Ўзбекистон!

Олис фироқлардан руҳим толганда
Юзимни аргувон хаёлга бурдим.
Йиқилдим.
 Ёндим.

Оқдим,

Лекин
Номингни кўзим қорасидай
Ардоқлаб юрдим!

Йиллар ўтиб кетар
 беомон,
Йўллар келиб етар
 бехато,

Ўзбекистон,
Жаҳон давлатлари сафида
Бор бўл,
Тургулча Дунё!

Ўртоқ лейтенант,
Мана, сизни
Ўзбекистон билан ҳам
 танишгирдим оз-моз.

Агар
 бир нигоҳда кўрмоқ истасангиз
Юртимнинг
 тарихин,

Ҳозир,
 иқболин,
Келинг,
 онам билан ҳам таништирай,
 холос...

Ўртоқ лейтенант,
Сизни танишгирдим бир қадар
Отам билан,
 онам билан.

Азобларим билан,

қувончим билан.

Ватан билан дейишга қўрқаман,
Юртимни танишда кўмак бергансиз.

Руҳимга тўлқинлар бостириб кирди.
Қайиқдай оқимда кетди бир сасим:
Ҳаётимнинг ҳар бир нуқтаси
Ватан севгисининг кульминацияси!

Тревога!

Сокин майхоналар дод солар,

Пляжлар ҳувиллаб ётибди.

Театрда актёрларнинг мимикаси шикаста.

Экранда

Кадрлар лентадан қочади.

Кинотомошабинларнинг ичида кимдир йўқ.

Бозорда,

саватда

қизларнинг

Ўзларидай чиройли гулдасталари

Бир харидорни кутади маҳзун.

Ўртоқ лейтенант,

Роҳат

эсидан оғиб боряпти.

Бир зум диққат қилинг,

Диққатни жамлаб,

Эътибор қилинг:

Бугун сиз ҳаммага кераксиз.

Бугун сиз Дунёга кераксиз.

Ором сизга керак бўлмаса ҳам

Бугун сиз оромга кераксиз.

Оромга кераксиз
Фидойилигингиз билан;
Оромга кераксиз
Тинчлик деб қайғуришингиз билан...

Келинг,
Тўлдириб юрайлик
майхоналарни,
пляжларни.

Театрларни,
экранларни,
кино залларини...

Жуда қисқа муддатга бўлса ҳам
Келинг.

Хаританинг кераги йўқдир,
Менга яхши таниш ҳар тараф.
Балки тўйим бўлар яқинда,
Тўйга сиз ҳам мукаллаф.

Ватаннинг камоли учун қўйдилар,
Қалбим,
Қолдирмасдан ҳар қатрасин ич!..

Келинг,
Мен сизни кутяпман, —
Бошқаларни кўргим келмаяпти ҳеч!

1985

* * *

1

Сой бўйида, тол соясида,
Капалаклар ҳимоясида

Оёғини сувга солган қиз,
Либосини қўлга олган қиз,

Кўкрагинга қилса ҳасад, кин,
Балиқларнинг кўзи ўйилсин!

Сувга ташлаб сочинг учини
Парча-парча қил мавж кучини.

Ё сочингдан балиқларга тўр, —
Ҳавас учун кирар, — ташлаб кўр.

Капалаклар терлаб қўриқлар,
Тишламасин дея балиқлар.

2

Шафголини тишлаб, дилобар,
Мазасини сезмадинг агар,

Ҳайрон бўлма, лабларингда таъм
Минг бор ўтқир, меваларда кам.

Катта кучлар оз кучни, алҳол,
Вужудида сезмоғи маҳол.

3

Чўчинқираб тош, дарахтлардан,
Сувга тушиб кўйлаги билан

Қирғоқларга урилиб, янграб,
Майда-майда синиб, биланглаб,

Оққан ойни билакларига,
Кўзларига, кўкракларига,

Яширди-ю, олиб кетди қиз
Ва соҳилда қолиб кетди из.

4

Кўчамдан гоҳ ўтган, қайтган қиз,
Даричамни черт, деб айтган қиз,

Эшитимни тақиллат баъзан,
Баъзан кутай сени дард билан.

Рўмолингни сен еч баъзида,
Сухбат аро чой ич баъзида.

Гоҳо суюб мақтаса онам,
Кувватласин гоҳо сингим ҳам.

Мен томонга гоҳ-гоҳ қараб қўй,
Гоҳ-гоҳ қизик, қачон бўлар тўй.

Гоҳида сен кетсанг бетоқат...
Пинҳон тутай гоҳида мен хат.

Ёққин, аввал ўқигин гоҳи,
Ботсин гоҳи дилинга оқи. —

Кўнглимдан гоҳ ўтган-қайтган қиз,
Кўнзимдан гоҳ ўт, деб айтган қиз...

5

Нарх йўқотди тобоним зари —
Кетмоқдасан ёлғоним сари.

Бўйсунмади хоҳишинг зайли,
Кўй, синмайди ройишинг майли.

Яхши боргил, фақат, илтимос,
Унутмадим дея хатлар ёз.

1985

* * *

Альбомга

Ўн саккизда гул очган шу қиз,
Ўн саккизда дил очган шу қиз,
Ўн саккизда бўй сочган шу қиз
Ўн саккиздан ўтар бир кунда.

Ўн саккизда севилган шу кўз,
Ўн саккизда севилган шу юз,
Ўн саккизда севилган шу қиз
Ўн саккизда қолади мангу!

1985

КАПИТАН Х.НИНГ ВАТАН ҲАҚИДАГИ ХУСУСИЙ МУШОҲАДАЛАРИ

Туннинг баркамол азоблари
Забаржад кўзларда жилоланади.
Ваҳиманинг аччиқ бармоқларини
Ачинмай тишлаб оламан.

Қандай баҳодирлар, қандай ботирлар...
Қандай камончилар, қандай ёйчилар...
Хотиним,
Кучогимда камон ўқидай,
Кўллари
 жасадимни
 мулоўйим
 қайчилар.

Бу кўркнинг исини ёддан биламан:
... Шунақа...
 шундай...
 худди шундай...

Кириш...
 Сўнг Асосий қисм.

Хулоса...
 Сизга ҳавола.

Барибир менга аён.

Узлуксиз бир китоб ўқийман:
Доруломон мантиқлари бор, —
Эрамиздан аввал яшаган
 аждаҳолар

Қулоғида исирға каби.

Ўзим туққан кўзларимнинг
Ҳар қаттиқ сўзини,
Ҳар юмшоқ сўзини,
Ҳар қора соясин,
Ҳар оқ соясин
Ўзим туққан юрагимнинг
Ён дафтарчасига зикр этдим.

Юрагимни ўзим туққанман.
У мен учун ҳаққа пешравдир.
Ҳозир кўзи очилган кучук боласидай
Изидан татаббуъ қилдим.

Кўзларим ва юрагимдан бошқам,
Шуларга тегишли шахсимдан ташқаридагилар
Ота-онам ижодининг
Менга бағишланган
етук асари.

Бу маҳсулнинг
туғуни,
ечими,

Қиссадан ҳиссалари
“Шашмақом”нинг
Маликалар кўйлагидай узун мақомларида
Менга мақбул йўсинда
Рақсга тушади.

Юрагим — истамаганларим.
Юрагим — кўрқувларим.
Чорак аср бўлди,
Оёқ-қўлини занжирлаб,

Дўзахдай зиндонга ташлаганимга.
Фақат одам қони билан боқсам ҳам,
Бўйнига тош боғлаб,
Ўз қонимга чўктириб юборган бўлсам ҳам
Не маҳшар қуиларни солар бошимга.

Ҳар тишимда
Ўттиз икки хил оғриқ.
Ажратиб бўлмайди
Бешинчисидан олтинчисини...
Тишларимнинг илдизларига
Чирмашиб ётибди илонлар.
Дандонларимни эмас,
Илонларни боқаман.

Вужудимни кемирар ёвуз...

Даричадан боқаман:
бандим — ...

Ашаддий юҳодай
хунимни
Ғижирлатиб симирар...
Кемирар...

Неча бор майсалар ғашига тегдинг,
Неча бор ранжитдинг тупроқни,
Оёғим,
Зерикмадингми,
Нукул этик билан яшашдан?
Тушларинга кирмасми туфлилар?
Худди

Тушларимга
Намхуш, дуд тўла палаткаларнинг
Сарғиш кўйлагидан
Ҳақиқатдай ўтиб киролган
Хотиним ё ўғлим рўёси.

Яшагинг келади,
Ўлгудай яшагинг келади.
Борасан. Кўрасан. Биласан...
Биламан:
Тил бириктиргансан
Зиндонимдаги ёғий билан...
Ҳар қалай, кераксан —
Хусусан,
Таътиллarda. —
Ҳурликнинг қаноти бўлгани.

Кўлларим!
Паривайкар,
 паричеҳра кўлларим!
Нечун талтаясиз,
Қитиқлаб ўлдирилган марҳумдай?
Бўғзингизда портламай қолган гранаталар.
Портламаган гранаталар бўғзида —

сиз.

Кўлгига илк бор қурол олган аскар боладай
“Зўрман” деяверасиз муттасил.

Не қайсарлик,
 не ўжарлик,
 не ўрлик, ахир,

Қор остидан
Вулқондай отилиб чиққан
Булбулдай,
 лоладай,
Қуёпга сакрайсиз,
Гўзалларнинг шуурини чангаллаб.
Мен амирул-умароман,
Сиз — қулбаччасиз!
Бас,
Ҳар лутфим сизлар учун
Фармони олий:
Бир бармоқнинг имоси ҳам
Рухсатим ила.

Аён...
Зиндонбандим тили ила бир тилингни
Кесиб ташламай қўя оламанми?

Кўзларим!
Содиқ фарзандларим!
Айниқса, сиздан хавотирдаман.
Таъсирига берилманг ёт мафкуранинг.
Асосан, Қўлнинг.
 Оёқнинг.
 Юракнинг.

Кўзларим!
Сиддиқ-содиқларим!
Сиз орқали кўрдим рангларни.
Кўрдим...
 минус чексизни...

Иккинчи жаҳон урушини...

плюс чексизни.

Танҳо сиз алдамадингиз.

Кўрдим...

океан ортини...

коинотни...

Ўзимни ҳам.

Қулоқлардай чарчамай ишляпсиз.

Бурун — озодлик йўлида жон бераётган

Марднинг сўнгги нажот қуши — рамақ.

Кўзларим!

Кўллар томоғида портламай қолган

Тарих гранаталарининг

Ҳалқаси сизнинг музофотингизда.

Ишқилиб,

“Музейдаги хавотирли хотиралар” дан

Бошқа ном олмасин тилла ҳалқалар.

Кўзларим!

Бахилсиз:

Пешонаси оқ,

Ичи қорасиз.

Кўролмайсиз,

Дуч келса, мабодо,

Юраги

Йўқ ханжарнинг бўш қинидай

кимса.

Кўргали кўзингиз йўқ.

Ишонманг уларнинг дабдабасига.

Ёнларидаги ғилофда тўшпонча йўқ, аминман,
Баҳслашаман, ғилофда
Сигаретанинг ҳам бўш қутиси бор.

Кўзингиз тўрт бўлиб кутасиз,
Тунларда ухламай кутасиз
Тонгни.
Ғалаба кунларини.
Толеларнинг зафар соатларини.
Сиз
Бобомнинг эшаги шўра егандай
Ўз ишингизни суюб бажарасиз.

Юрагим!
Хавфлисан!
Ўқланган тўшпончадай хавфлисан.
Ялонғоч ханжардай хавфлисан!
Эртага ёзиладиган шеърдай хавфлисан.
Бардошнинг энг чуқур,

энг зулмат

Зиндонита сургун қилинган бўлсанг ҳам,
Тилинг кесиб ташланган бўлса ҳам,
Ўлимингдан қўрқмай,
Мардона қўшиқлар куйлайверсан!
Деворни тақиллатиб,
Мовий хилқатлар,
XX аср билан гаплашасан.
Ўрнатасан тўлқинлар билан
Шарт алоқангни.

Ҳаёт учун
Янги қўзғолонлар тайёрлайсан,
Исёнкор руҳинг шафқатсиз.
Фош этмоқчи эдим,
Кашф этдим сени.
Рўшнолик кўрмадинг,
Тиланчи бўлмадинг.
Чернишевский ҳайқариб юборди:
“Нима қилмоқ керак?”
Сен пухта биласан ишингни.
Хириллайверасан:
“Яша, инсон!
Одамлар, уйғон!”
Даҳрийсану мағурсан
Бўронқушидай.

Итнинг итлиги шундаки,
Қочсанг қувади,
Қувсанг қочади.
Ҳукмларинг дор сингари кескин,
Ижролари сиртмоқдаги гавдадай.

Танам ичра сабукруҳ сезги,
Қовоқларим ичра инграйди,
Ер шарининг суякларидай
Кесиб жойлаштирилган
Орқа ва олд кўринишли юрак.

Юрак — ҳаёт эрур аслида.
Мушукларнинг ноласида,
Товуқларнинг жоласида,

Чигиртканинг фиғонида,
Сичқовларнинг ёлғонида
Оёқ ости топталган ҳаёт.
Ҳеч бири яшашни билмайди
Мендай.

Мен постдаман,
Ҳаёт учун форпостда.
Сабоқ бермоқчи эмасман
Бу борада ҳеч кимга.
Зеро,
 ҳамма толибдур.

Кунинг тўлмай
Ажалинг тўлмасин сенинг,
Эй, эски сомонхонадай
 танам.

Юрагим!
Бўхтонлар ёғилди шаънинга,
Аmmo сен оғир бўл.
Отилиб чиқмагин қинингдан,
Қафасни синдирган исёнчилардай.
Хавфлисан, —
Ўқланган тунпончадай хавфлисан!
Ялонғоч ханжардай хавфлисан!
Эртага ёзиладиган шеърдай хавфлисан!
Юрак...

1985

САҲАР

Хўрознинг бўғзидан қуйилади тонг,
Отамнинг кўзидан қуйилади тонг
Ва бунёд бўлади улкан оқ хирмон,
Ичида мен пахта териб юраман.

Шаршарадай сачрар тун синиқлари.
Трактор солдатдай барвақт уйғонар.
Минутлар тошдан бунёдга келар
Улкан оқ девор... ном ёзилмаган.

Кимнинг номи ёзиларкин биринчи?
Кимнинг
Номига арзийди ё кимнинг номи
Арзир оқ деворга ўйилмоқликка?

Гуркирар қуёшнинг шамоли яқин...

1986

ТОШ

Хамиртируш бўлиб кўпчийди тоғда.
Сукунатга соқов бир урғу.
Ногоҳ нафас олди кўргани чоғда
Бошида гул кўтарган буғу.

Улкан балиқ тангаларидай
Тоғ тўлғоқ-ла тошлар туғади.
Қизғалдоқнинг пойида ётган
Тошдан тоғлар ўсиб чиқади.

1986

ШОЛҒОМ

Юлдузларга хаёлин чўзди,
Кўкда ўрни бўлмаса керак.
Кўшиқ каби қийналиб ўсди,
Тунда ойдан тушган капалак.

Тонгга сотди тун сирларини
Бошида ой синган хўрозлар.
Елпуғичдай чодирларини
Тошдай юрак бошида созлар.

1986

ЁМҒИР

Чақмоқлар ёзилган ҳошиясига
Эскича. Осмон — меш ўқдон аслида.
Камалак тоғларнинг ҳимоясига
Ёмғирлар отади гул
сулҳ фаслида.

1986

СОАТ

Қасосларнинг тутунин отдим
Кўксингизга — гулли ханжарлар.
Күёш кирган доирангизда
Занжирланар умид — лашкарлар.

Тегирмоннинг чўмичларисиз,
Сизга овунч бўридай увлаш.
Айланингиз қасос шопириб,
Токи тўхтаб қолмасин кураш!

1986

ОЛМА ДАРАХТ

Кўкарган забардаст зўр ваҳший чақин.
Чақмоқдев ёдига табиий тобут.
Қизгалдоқлар ёққин,
Бўздан маст оқин,
Тирикларни овут,
Шаҳидга кўк тут.

Бошинг айланмасин этакларида,
Атлас кўйлақларга ўралган — халқинг
Олма дарахтидай ўсади гурлаб.
Кўёшнинг беҳаё эртакларида
Атласда қизлардай бўй етган чоғинг
Мендай тушунарсиз қолмагин нураб -

Олма дарахт,
Хей — сен чақмоқ урган бахт!

1986

* * *

Дарахтнинг шахдланган эгри қўлидан
Гранатадай отилмоққа шайланган қарға
Халқаларин кийгизиб букри панжаларига
Мудрайди юрагин остига қараб,
Кўёшни қарғаб.

1986

* * *

Хушхабар сингари тарқалди нонлар,
Олмалар муғанний қушлардай тўп-тўп.
Бозор — қизлар каби хушрўй имконлар...
Менинг ҳавасим кўп, эҳтиёжим кўп.

Шаҳристон, севгимнинг қадри тонгтида
Бозорларинг сари тез чополмадим.
Арзон савдоларнинг қиммат сўнгтида
Имкон тополмадим, сўз тополмадим.

Ҳаёт, қудратинга, зеҳнинга тўлсам,
Кўчамдан юраги муҳтож ўтмади.
Бир қизнинг ҳуснига харидор бўлсам,
Муҳаббат сотмади, меҳр сотмади.

Умрим, ғамлар ўтсин, бахтларим учсин,
Фақат шеър кўнглимга бермасин озор.
Мен харидор бўлиб қолайин маҳзун,
Ёлғонларим бозор, ишончим бозор.

1985

* * *

Мавжлар гуркираган киприкларингда
Чақмоқли қоядай титраб кетди қалб.
Некбин нигоҳларим кўприкларидан
Ўтасан кунчиқар тарафга қараб.

Севгим соҳилидан ўтасан,
Дилда
Бир денгиз ўз эркин қилади талаб.
Сархуш оқшомларим тўкилар йўлга,
Йўлларга тўкилар чашмим эрталаб.

Фолларимни некка йўйиб толайин,
Ситоралар умрим пайғомларини
Сочсалар —
Кўзимда олиб қолайин
Кунботарнинг келин - оқшомларини.

Кунлар ўтаверсин, аммо омон қол,
Йўллардай чувалтан сочларинг тараб.
Қуёшга таъзимлар қилсин терак, тол,
Сента таъзим қилай ҳар кун эрталаб.

1985

* * *

Юрагим — кўксимда дарахтдай — оғир.
Илдизлари оғриқ бўғзига етди.
Боди ҳидоядай силтандим охир,
Арабий имлолар тўкилиб кетди.

1985

* * *

Бағрни май ила ювдим-ку,
Наҳот доғлар ўчмади буткул?
Қари яраларим қонамадими?
Қонимдан ичдими муборак сут, гул?

Тонларнинг оналик тўлғоқларидан
Кўксимни тўлдирди бир хуршидсиймо.
Юракни май ила ювдим-у,
Унут хотиралар қонади аммо.

Аmmo кечган сулув оғриқларимга
Куйчи қушчаларим айтди қасида.
Етим қўшиқларнинг лабидан ўпдим,
Куюшга шогирдлик тариқатида.

1985

* * *

Ёмғирлар кўнглимни ювганда,
Соғинчдай чўзилиб
Жилғалар гул ҳидин қувганда,
Юлдузлар риштаси кетса узилиб -
Учрашамиз қуёш, ой каби.

Қушлар сайроғининг туроқларида
Туманлар қайғудай йиртилиб кетса,
Кулгулар туққан тун ўчоқларида
Қийноғим пўлати тобланиб битса,
Жуфтлашган лаблардай топишамиз биз.

Агар шундай бўлса...

1985

* * *

Майсаларга нур берган сўқмоқ,
Адирлардан дур терган сўқмоқ
Тўлғониб кетди -
Кетдинг.

1985

1985 ЙИЛ 16 ОКТЯБРЬ

Бир зот кучугини парваришлайди,
Тарбиялагандай отам ғузани.

Ёмғирда ивиган итига куяр,
Отам термулгандай қорда пахтага.
Итининг бошини силайди, упар,
Отам силагандай пахта деб қорни.

1985

КУЗ

Шу дарахтни ўқиб тугатгач,
Хира тортди қуёшнинг кўзи.
Яшил китоб эски, сарғайган
Варақларин тўзғитар ўзи.

1985

СИРТЛОН ҲАҚИДА ДОСТОН

Дўстларимни қойил қолдириб,
Тикканларин юта бошладим.
Қаранглар деб сакраб севинчдан,
Ошиғимни баланд тапшладим.

Олчи туриб берган ошиғим,
Кўкрагини керган ошиғим,
Сени Сиртлон ўғирлаб қочди,
Етим қолди менинг қўшиғим.

Ошиғимда саодат кўрдим,
Бахтларимнинг сочини ўрдим.
Ғажиб кетди севгимни бир ит,
Тишларининг синиғин кўрдим.

Зўр кўчқорнинг соққаси эди,
Қуралайнинг тоғаси эди.
Қулогини илиб шохига,
Кўзларини юмолмай кетди.

Кўчқор кетди, бир пўстин қолди,
Соққа кетди, бир ёлқин қолди.
Ўғирлатдинг бахтингни деган
Юрагимда бир талқин қолди.

Бўлган эдинг қаердан пайдо,
Ошиғимга ё сен-да шайдо.
Толемда суякни кўрдинг,
Сиртлон, сендан мен бўлдим жудо.

Бу тонг қилдим такрор тиловат,
Олисларда бола муҳаббат.
Бахтларимни қайтариб бер, ё,
Сиртлон, мени унутма фақат.

1985

* * *

Сув ўтидай отим ёлида
Балиқлардай ўйнаб юлдузлар
Учмоқдаман тонг хаёлида,
Дунё ҳайрон, вайрон кундузлар.

Бир манзилда сув ичдим қониб,
Отимни ҳам силаб суғордим.
Сулув кўрдим, турарди ёниб
Паст соҳилда. Ёнига бордим.

Чидаб бўлмас чиройларига!
Тулпоримни унутдим қачон?
Қиз-чи, кетди нафис тўлқиндай,
Қолдим дунё каби лол, вайрон.

1985

ЧИРОҚЛАР. БАҲОР

Оқшом туғларини ёқа бошлайди —
Шиша совут кийиб порлаб чироқлар
Жангта ташландилар. Қонлар тўкилди,
Пахтадай оқ чакмон кийдилар боғлар.

Нафасин ростлаш-чун пинакка кетди,
Кўзларини юмди. Йўлларга сайқал.
Тунги шаҳидларнинг хотирасига,
Покиза қонларга оловдан ҳайқал.

1985

* * *

Тунда йўлга тупди Ваҳима,
Кимга отса экан тошини..
Қоронғуда урилиб толга
Ғурра қилиб олди бошини.

1991

* * *

Келган келди. Кетганлар кетди.
Ютган ютди. Ютқазган ҳам кўп.
Хайриятки, сизга тегмади
Юрагимни тешиб ўткан ўқ.

Ҳаётимни гаровга қўйиб,
Сизни ютиб олдим рақибдан,
Ҳайиқмасдан яшайсиз энди,
Қутиласиз мангу таъқибдан.

Кетинг, кетинг бу давралардан,
Қарталарга бўмангиз эрмак.
Сарғайтириб бармоғингизни
Чекмоқ, сизга, айтинг, не керак?

Ҳеч бўлмайсиз энди қўлма-қўл,
Ароқ ҳиди билан ўпишмас.
Синдирибон тунчироқларни,
Ёруғ китоб каби ўқишмас...

Ўз-ўзимни яна алдайман,
Дилда яна ёлғончи жаранг.
Мен ҳаммани алдаб япайман,
Сиз мени алдаманг! Алдаманг!

1994

* * *

Чироғингиз нури бунча кам,
Сўлаётган гулга ўхшар у.
Пусиб қадам ташлайди юрак,
Тошбақадек таққа тўхтар у.

Наҳот тўхтар? Юрмайди, қайсар.
Қадамларин унинг боғламанг.
Мени қора десалар агар,
Ҳайҳот, сиз оқламанг, оқламанг.

Қанча синган сўзларингиз бор,
Менга ташланг — чуқур ўраман.
Биласиз, кўп севаман сизни
Ва ўзимни ёмон кўраман.

Дейсиз: “Сизни кўрмасам — кўргим,
Кўрсам — кўргим келмайди сира”.
Ўзиягизни яхши кўрасиз!
Менинг эса кўзларим хира.

Суйдим. Куйдим. Бўлди. Бас. Кетинг.
Кетманг. Жоним, севгилим! Тўхтаи!г!
Сизга милтиқ бераман, мени
Отмоқ учун ўзингиз ўқланг.

Тирик ташлаб кетманг, севгилим,
Мени отиб ўлдириб кетинг.
Етмасимдан ҳали тобутга,
Менсиз гўзал бахтларга етинг.

Мен ўлганман. Сизни ўпганда
Юрагимга теккан эди ўқ.
Ҳаётимда хатолар бордир,
Ҳаётимда энди сиз ҳеч йўқ.

1994

* * *

Кўлларимдан тутманг, кетаман,
Кўникканман, кетмоқ оғирмас.
Ҳар қадамда хиёнат кўрган
Қалб энди оғирмас, оғирмас.

Кимки вафо кутаркан, гўрдир,
Нечун сиздан садоқат куттим.
Биринчи бор севаётгандай
Унуттим, дунёни унуттим.

Неча хил ранг бўлса борлиқда
Кўрдим шунча бевафолик ҳам.
Ёрлар, дўстлар арзон соттилар,
Содиқ қолди ҳамиша онам.

Муҳиблардан хоинлик қолар,
Хиёнатлар — маҳбубалардан.
Мен кетаман, кўрмайсиз қараб
Умрингизнинг қуббаларидан.

Ростин айтсам, қизиғи йўқ ҳеч,
На тириклик, на сиз, на шеърнинг.
Қошки ўзга ўпган қизнимас,
Қучиб ётсам тупроқни, ерни.

Мен кетаман. Ой, йиллар ўтиб,
Кўнглингизда қолса из, асар,
Ишонинг, гар келтирса жарчи,
Салим ўлди, деган хушxabар.

Мен кетаман, уйимга эмас,
Кир-чир гадоларнинг сафига.
Замин менинг ягона уйим,
Тиланчилар яқин қалбимга.

Суяганча қўлтиқтаёққа
Қаторида тиланчиларнинг
Кафтимнимас, дилни тутганча
Айтаман сиз суйган ўланни.

Майли, менга тошлар отсинлар,
Олифталар тупуриб ўтсин.
Уст-бошимда жандалар кўриб,
Бир шоирни жаҳон унутсин.

Унутсинлар. Қарамасинлар...
Бир бор қараб ўгинг сиз фақат.
Жаранлатиб ташланг қосамга
Сариқ чақачалик муҳаббат...

Кўлларимдан тутманг, кетаман,
Кўникканман, кетмоқ оғирмас.
Бу дунёдан буткул совиган
Қалб энди оғирмас, оғирмас.

1994

* * *

Иш тугайди. Ишдан олдинроқ
Тутар чора, йўл, тадбирларим.
Уйингизга олиб боради
Соғинчларим, гул сабрларим.

Эшигингиз тирқишларидан
Чироқ нури тушар йўлакка,
Гўё тиниқ, гўзал соянгиз
Тушиб турган каби юракка.

Сиз куласиз. Сочилар жаранг
Тошга тегиб сингандай чинни.
Сиз куласиз рақибим билан,
Мен йиғлайман мисоли жинни.

Ичкарида — бахтиёр давра.
Ичкарида — бахтли душманим.
Деворга (ўқ тегиб) суяндим,
Рақиб қўлингиздан ушлади.

Мағлуб бўлган лашкардай ортга
Чекинаман сўзсиз, товушсиз.
Сув ўтади пайпоғимгача...
Ва қайтаман уйга ковушсиз.

Эртасига, кечаги вақтда
Ишдан олдин тугайди сабрим,
Уйингизни излаб бораман,
Менга бир пул ўзимнинг қадрим.

Эшигингиз тирқишларидан
Чироқ нури тушар йўлакка,
Олов бўлиб соянгиз гўё
Ўрлайверар юпун юракка.

Шиша мисол топ-тоза полда
Рақибнинг лой этиги турар.
Севасиз деб урмайман уни,
Юрак менинг ўзимни урар.

Буюк ҳарбда енгилдим яна,
Боз бешарпа, бесўз чекиндим.
Бу дунёда нечта кўз бўлса,
Барчасидан шунча бекиндим.

Сиз йиғлайсиз. Йиғингиз тошмас,
Дилга тегиб чиннидек синар.
Қайтмагайман. Минг бор севсам-да,
Керак эмас менга хоинлар.

1994

* * *

Бу ерга келмоқчи эмасдим сира,
Алдаб мени олиб келди маккор йўл.
Кўзларимни тешиб қушим — хотира
Кетти. Учиб кетти қанотлари ҳўл.

Бу йўлга кирмоқлик хаёлин бу гал
Мен ўйлаб топмадим. Рад эттим. Рост гап.
Қувиб ер шарини тутдим маралдай,
Бошимда ин қурган қушларга ўхшаб.

Янаям ростроғин айтсам агарда
Бошданоқ бу йўлга кирмоқчимастим.
Сизда эмас, ахир, шу болу пардан,
Ўзимнинг қалбимдан бор эди қастим.

Рости, ярим йўлдан қайтмоқчи эдим,
Шу одамлар мени шу йўлда кўрган.
Тавба деб, фалакка лаънатлар дедим,
Дунёнинг оёғин осмондан қурган.

Бу йўлга кирмоқчи эмастим сира,
Алдаб мени олиб кетти маккор йўл.
Кўзларимни тешиб қушим — хотира
Кетти. Учиб кетти қанотлари ҳўл.

1994

ТЎХТАНГ

Тўхтанг, исмингизни билмайман, лекин,
Биламан, сиз жуда чиройли, гўзал.
Мен томон қайрилиб қарайсиз секин,
Шу лаҳза самода қуёш узилар.

Булутлар қоплаган гумбаз остида
Балки энг бахтиёр толибадирсиз.
Сингиб бораяпсиз ҳаётга аста,
Эҳтимол, кимларнинг қалбидадирсиз.

Балки шошиласиз юмушлар сари,
Дунё — Дақёнусдан қолган корхона.
Оли ол, оқи оқ шаҳар каптари,
Кимга маталдирсиз, кимга афсона.

Ҳечам етолмайман сизга талпиниб,
Балки ғунча, балки бир юлдуздирсиз.
Исмингиз қоронғу менга, сиз балки
Раъносиз,
Барносиз,
Дилафрўздирсиз...

Тўхтанг...

1995

ЭҲТИМОЛ

Эҳтимол, бир умр қайтмайди бу дил,
Сизга ҳақиқатни айтмайди бу дил.

Эҳтимол, шу йўлдан кетаверасиз,
Ойдин бекатларга етаверасиз.

Эҳтимол, қўйвормас мени бу сўқмоқ,
Ҳаяжон шаклида чувалган сўроқ.

Эҳтимол, осмонга қуёш ҳам чиқмас,
Менинг интилганим ёруғ ишқ эмас.

Эҳтимол, эртага узилгай арқон
Ва наъра тортади занжирбанд арслон.

Эҳтимол, дунёга саодат тилаб
Турибсиз банди шер бошини силаб.

Эҳтимол, эртага йиртилар парда,
Тошлар шира боғлар мисли парварда.

Эҳтимол, эртага қўзғалар дала,
Ҳар битта ғўзада ўнтадан бола.

Эҳтимол...

1995

ЧАРХИЛАК

Осмон жуда тор экан,
Замин жуда кичкина.
Ҳар кўчада дор экан,
Умр ўтти тинчгина.

Ҳар кўчада дор экан,
Ўтти умр тинчгина.
Осмон жуда тор экан,
Замин эса — кичкина.

1994

* * *

Бунча шошиб сайрайди қушлар,
Бир-бирига гал бермай сайрар.
Давом этар ҳамон сўқишлар,
Қушлар чумдук, тирногин қайрар.

Бунча ожиз, бунча нотавон,
Шунга ақлари етмайди:
Қўларидан иш келмайди-ю,
Боғимизни ташлаб кетмайди.

1994

* * *

Сиз билан ҳамсуҳбат бўлмадим ҳаргиз,
Яхши кўринмадим шарҳи роз айта.
Фақат узоқлардан боқдим, пари қиз,
Билмайман, уйингиз, кўчангиз қайда.

Қайдан келаяпсиз, қайга борурсиз,
Кимсиз, кимнинг қизи — бари қоронғу.
Сиз кўкдан эл аро ёғилган нурсиз,
Сиз зулмат муҳитни ёритган ёғду.

Тақдир сўқмоғида ҳар куни сизга
Йўлдош бўламану дилдош бўлолма.
Қўлингиз, кўзингиз ва изингизга
Ҳамроҳ бўламану бўлолма ҳамдам.

Эшитмадим ҳатто овозингизни,
Менда тўхтамайди эътиборингиз.
Қалам таҳрир қилар пардозингизни,
Дилларга кам-кўстсиз етиб боринг сиз.

1995

* * *

Ҳаммаси бир дамда тугади. Тамом.
Бир дамда денгизга чўқмоқда кема.
Қуёшни жўнатдим, ана, сен томон,
У ҳам бу ёқларга айланиб келмас.

Кўрдим кўзларимга тўлганда баҳр,
Сен ҳам кўр — кажрафтор нечоғ мунаввар.
Энг ёмон дугонанг — энг ёруғ сипехр,
Энг оддий сифотинг — энг ноёб гуҳар.

Бир дақиқа ўтди. Баҳру бар абас,
Ҳаётимни бузди момо Гулдирак.
Оёғинг остида тош синиғимас,
Тошдек майда-майда сочилган юрак.

Ҳаммаси тугади бир дақиқада,
Зилзилалар келди қўл ушлаб саф-саф.
Эй душмани — нукта, эй оғзи — нукта,
Энг ғариб сифотинг — энг нодир садаф.

Топгандим. Йўқотдим барин бир зумда,
Бўм-бўш уй дунёга ваҳима солди.
Деворда “Бахт берсин!” деган ёзув ва
Михларда илинган кийиминг қолди.

1995

* * *

Мендан аразлади. Терс ўтирилди.
Сўрасам, тебранар. Бермайди жавоб.
У гўё бир даста муаттар гүлдир,
Ўқилиши керак бўлган бир китоб.

Мен унинг кўнглини оғритдим, бироқ
Мени кўнглимнинг ҳам оғриғи ёмон.
Қай бир вароғини очмайин — титроқ,
Қай бир саҳифасин ўқимай — гумон.

Қай битта гулини тутмай — эгилар,
Тирилгум - қай битта гулин ҳидласам.
Ҳар битта баргидан титроқ тўкилар,
Ҳар бир кипригидан сизиб турар нам.

Битта варақ очсам — бир гул очилгай,
Ўқийман — бу қисса узундан-узун.
Гулидан руҳимга хушбўй сочилгай,
Сўзимдан дунёга сачрагай учқун.

1995

* * *

Кўнглимнинг ёнидан оқмоқда ҳаёт,
Севгининг ёнида титрайди дилим.
Умримни сиз учун қилмадим бунёд,
Ҳатто “ёқасиз” деб айтмадим, гулим.

Бошқа юрак эмас, чигал тутун бу,
Сизни яширганман, уни ечмайман.
“Яхши кўраман”, деб айтмайман, лекин
Ҳеч қачон, ҳеч қачон сиздан кечмайман.

Қошингиз қаро йўл, оқ бармоқларим
Ҳеч қачон бу йўлдан юриб ўтолмас.
Тинчу титроқларим атрофингизда,
Сизни қуршаганлар гул ё қуш эмас.

Сизга қизиғи йўқ. Қизиқ гаплардан
Саодат сачратиб кула бошлайсиз.
Менинг шўримгами, ёнгинангизда
Кимдир севишини билмай яшайсиз.

1995

* * *

Кутдим —
Оёғим тағидан кетди таянчим.

Кутдим —
Бошимдан кетди соябоним.

Кутдим —
Олов излаб қабоғимдан тушиб кетди икки шам.

Кутдим —
Кўлларингни излаб кетди кўлларим.

Кутдим —
Изларингни излаб кетди йўлларим.

Кутдим —
Юрагим ичига беркиниб.

1995

* * *

Бир нима айланар атрофимдан —
Кўринмайди.

Бир нима айланар атрофимдан —
Эшитилмайди.

Бир нима айланар атрофимдан —
Яқинда.

Бир нима айланар атрофимдан —
Узоқда.

Бир нима айланар атрофимдан...

Бир нима айланар...

Бир нима...

Бир...

Б-б...

1995

* * *

Одамлар ухласин, қушлар тин олсин,
Сувлар ҳам уйқуга кетсин тонггача.
Тошлар ҳозиргидек товушсиз қолсин,
Чечаклар чекинсин жондан жонгача.

Дунёнинг тубига етган қудуқлар
Яна ҳам чуқурроқ кирсин тупроққа.
Ҳозир ҳамма-ҳамма тезроқ беркинсин,
Мен чиқиб боряпман...
... сўроққа...

1995

* * *

Тақдирни қарғама, ўксинма, овун,
Жилғадай йўл топиб умринг аро ман,
Хабар берсанг

кундуз,

бўлсин ва ё тун

Сенинг ҳимоянгга етиб бораман.

1995

* * *

1

Узоқда, узоқда, узоқда
Мен кутган кун, мен кутган одам.
Ундан бошқаларнинг кераги йўқ ҳеч,
Ундан бошқа ҳеч ким беролмас ёрдам.

Она деб атардим уни бир пайтлар,
Ҳозир-чи, бегона чамаси.
У мени болам дер,
Шоир дейдилар
Ундан бошқаларнинг ҳаммаси.

2

Мен кутган кун
Ва қайлардадир
Мени илҳақ қутаётган кун,
Бир кун сўраб олай
Ва мен ҳам
Бир кун яшай ўз онам учун.

1995

СЕН ДЕДИНГ

1

Сен дединг: Кўзингдан нечун ёш келур?
— Ҳар бир илигимда минг бир тош келур.

Сен дединг: Кўлингдан қанча иш келур?
— Ҳар бир бўғинимда минг ташвиш келур.

Сен дединг: Бурнингдан нечун қон келур?
— Атрофга қарасам — лабга жон келур.

Сен дединг: Ҳайратинг нечун жим келур?
— Гумроҳлар ортидан, ахир, ким келур.

Сен дединг: Ёнингда ким лак-лак келур?
— Кўксимда алданган бир юрак келур..

2

Сен дединг: Айт, сенинг севганинг қанча?
— Менинг севганларим — кўзинг холича.

Сен дединг: Айт, сенинг севганинг борми?
— Севиб ардоқлайман гўзал озорни.

Сен дединг: Айтгил, энг суйган китобинг?
— Энг севган китобим — суйган азобим.

Сен дединг: Ўша пир, ўша эл қани?
— Улар излаб кетди асл ватанни.

1996

* * *

Ҳар куни кўксимда бир ҳавас ўсди,
Ҳар соат вақт каби ўсмади кўнглим.
Ҳар куни йўлимни битта қиз тўсди,
Ҳар лаҳза йўлидан адашди йўлим.

Бир чарҳда югурди ҳар кун тегирмон,
Ҳар куни бир чарҳда айланди фалак.
Мен сента ингилдим. Йўл тўсди Ҳижрон,
Топгин деб ҳар куни йиғлайди юрак.

Кўз юмсам кўзимга кирасан кундуз,
Ухласам тушимга кирасан кеча.
Ўзга осмонларда порлаган юлдуз,
Сенга интиламан умрим борича.

1996

ТОНГ ОЛДИ

Улкан гулхан сокин ўчаётгандай
Туннинг товушлари тинмоқда.
Махфий бир жараён кечаётгандай
Чироқнинг нурлари синмоқда.

Тугаётган каби даҳонинг умри
Кўринди пилитнинг адоғи.
Фонуснинг ишини бажараётган
Қайси бир доҳийнинг бош чаноғи.

Яна ҳаммаёқда зулумот ҳоким,
Фонус ёққандим-ку соғиниб офтоб.
Наҳотки, кўшнинг чиқиши учун
Зарур бўлса чиндан инқилоб?!

1996

* * *

Дунё деворлари, дунё уйлари,
Дунё кўчалари,
Дунё йўллари,
Дунёнинг жамики машиналари,
Ишхоналари,
Дераза, эшиклар, муюлишлари,

Гуллари, гуллари, гуллари,
Кема, қайиқлари, самолётлари,
Тандир, ўчоқлари, сигир, қўйлари,
Кечаси, кундузи, қуёши, ойи,
Тоғлари, айниқса боғлари,
Даштлари, чўллари ва саҳролари,
Юлдузлари, соя, нурлари,
Шаҳарлари, пойтахтлари,
Қишлоқлари, дорилфунунлари,
Анҳорлари, анҳор бўйлари,
Итлари, қушлари, хаслари,
Дарё, денгизлари, океанлари —
Барчаси, бари

Сенинг дийдорингнинг ошғуфтлари!

Сенинг...

1996

* * *

З...га

*Нечун эшик чертдим бемаҳал?!
Дунёсиз қолдирди дунёда
Тақдиримга сигмаган ўшал,
Пешонамга бўлган зиёда.*

1983

* * *

Д...га

Бир тошқин исмга айланди тунлар,
Қуёшли кунларда қуриди дармон.
Рухли ҳаётимни, о, чулғар бўлди
Энди сочларидек қоп-қора армон.

Не-не туйгуларга талош бу юрак
Бир малак чехранинг шайдоси бўлди.
Оламча кўзлардан омон қолган ҳусн
Девона журъатнинг Лайлоси бўлди.

Рухимнинг гуллаган чечакларига
Кўрк бўлиб қўшилди бир парисиймо.
Қалбимни титаман, топаман ундан
Бир хушбўй исмга қорилган дунё.

1982

* * *

Томчи-томчи эрий бошлади
Кўкрагини шарт очган осмон.
Кўзларимга нақ нақшланди
Олов мисра — лаҳзали достон.

Шамолларда яшиллик иси,
Тупроқларнинг ёллари зангор.
Хаёлларда хаёлий туси
Бир севгининг бир бахти ангор.

Юлдузларнинг нуқра кўзидан
Куйиларкан ҳали ул оҳанг,
Ювиб чиқар кечиб ўзидан
Осмон
Ерни босмасин деб занг.

1982

ЧЎЛ ЙЎЛИ

Баҳайбат очилган оғизда
Култум сувдай кетиб борасан.

Олиб чиқар қуёш ёнига
Бобонг белбоғидай дабдаласи чиққан йўл.

1983

ҚАТРАЛАР

Дарахт отилиб чиқаётган эди, ер ушлаб қолди:
— Шошма, осмонни ёриб юборасан.

1983

* * *

Дарахтлар баҳорни шундай узоқдан
танийдиларки, бошқа ҳеч бир нарсанинг
кўзи бошқа ҳеч бир нарсани бунчалик
узоқдан илғаб ололмайди.

1983

* * *

Ўзимга ҳайрон қоламан — гулларни,
дарахтларни, табиатни ҳам —
ўзим билган қолишга
солмоқчи бўламан-а.

1983

* * *

Деворлар — фурсат тасмаси.
Унда шу йўллардан ўтган
бутун ҳаётнинг кўзга кўринмас
сурати акс этган. Бу тасма
айланмайди. Уни кўргингиз
келса, ўзингиз айланинг-да.

1983

* * *

Баҳор табиат боролмайдиган
узоқдаги бир бозордан
халтасини тўлдириб, ҳансираб
келарди. Йўлига болалардай
чошиб чиққан қўли очиқ дарахтларга
халтасидаги бор яшилликни
улашиб юборди.

1983

* * *

Ғазалкентнинг ғазал тўла боғлари
Узун кипригини кўймасин боғлаб.
Муҳаббат ёшидан ўтармиз балки
Юракда илк севги қабрин ардоқлаб.

Буюк ошиқларнинг қисматига боқ,
Дунёю тақдирда нима бор бекам.
Фақат дардларини овунтир, жоним,
Фақат ҳасрат билан юпангил, эркам.

Мана, бошимизда баҳор кезар шаън,
Уни титратмасин қалбнинг ноласи.
Феруза, кўнгилнинг ёшларини арт,
Биз, ахир, севгининг ўтай боласи.

1983

* * *

Дўстим Жабборга

Жулдур кеча, мункайтан девор,
Олгин совут кийган дарахтлар.
Терисига сизмаган анор,
Ён кўчада излар тарақлар.

Чироғимни қўрқув синдирган,
Милтиқ тирар кифтимга биров
Ва хонамнинг бир чеккасида
Дўстим каби ёнмоқда олов.

1989

ҚОҶИГУЛ

Нодирага

Ис-сиқ кулча — тилло саватли,
Хипча белим, наврас қоқигул,
Кўзларимда унган ҳайратни
Олгин киприкларинг билан юл.

Қўлларимдан тут - томирларим
Ҳароратдан ёрилса - кўнай.
Момоқаймоқ - тўзғиб сирларим,
Лабларинга қуёшдай кўнай.

Бошингдаги тожинг муборак,
Сочларинга кўлим етсайди!
Эламагин — эй олтин элак!
Соянг кушдай руҳимда дайдир.

Эй қуёшнинг қизи, тилингни
Тилларимда этолсайдим шарҳ,
Юрагимдай, Ер қозигига
Занжирланган эй осмоний шар!

Шаҳарликсан, лекин бегона
Мавҳум ранглар гуж манзарада.
Опангнинг ҳам сўзига кирмай
Учрашайлик холи(й) дарада.

Теваракда, эй фаромуш ой,
Чалгисини қайрайди қайроқ.
Рўзгоримга киргин, ўз гулим,
Эй чиройи дунёдан бойроқ!

1989

МОМОМНИНГ ЭЧКИСИ

Ситир сугин сўргичдан
Эмиб ўсган бу эчки —
Момомнинг бир фарзанди,
Чорлайман “чиги-чиги”.

Унутсам-у, ўт бермасам
Ва очлик бўлса содир
Қорин тўйдирмоқ учун
Эчки ҳам бўлар ботир.

Момом дунёда битта,
Бу эчки ҳам биттадир.
Бобомнинг уйи катта,
Мерос ери каттадир.

Темиртуёқ олайиб
Кенг ҳовлида туғади.
Момом қўшиқлар айтиб
Шариллатиб соғади.

Ўз тилида она эчки
Тўрт улоқ қулогига
Пичирларкан туйдиради
Сугининг қаймоғига.

Э ч к и:

Бир шохида ўт келтирар,
Бир шохида сув келтирар,
Елинида сут келтирар,
Қорнида — ука, сингил.

М о м о м:

Ўчоқ тўла олов ёқиб,
Бўриларни қўрқитиб,
Қибланинг қулогига
Тиз чўкиб шивирлайди:
“Кўп хосиятли бу йил”.

М е н:

Юмиб ётмай барибир
Оғзим очилиб қолар.
Сичқонлар тишларимни
Билдирмай еб кетади.

Тишларимда сичқонни
Дандонининг излари,
Тиқилиб томоғимдан
Ғалат сичқон ўтади.

Жўшқин сутнинг исини
Олади эчкиэмар.
Тун билан қадам-қадам
Қирдан кўтонга энар.

Эчкининг она қони
Ифлосланади шу шом.
Бобомнинг Бобо Ери —
Ховли бўлади ҳаром.

Тушимда рўза тутиб
Эчки таом емади.
Момомнинг эмчагини
Калтакесак эмади.

Чирсиллаб синаверар
Ўйиб олган тиллари.
Улоқларга атала
Тутар момом қўллари.

Оёғининг шишидан
Тукларини тўкди-ей.
Йиғлаб-йиғлаб она эчки
Момомни қарғади-ей.

Шохларини чархладим,
Уздим қозиқ — ипини.
Кўзин очиб ухлар эчки
Энди ойни ёпиниб.

1988

* * *

Ким учун баландман,
Ким учун пастман,
Ким учун орзуман,
Ким мента орзу.

Дунё рангларини
Ўлчади қароғ:
Иккита куздоним
Битта тарозу.

Қорачиқларим — посанги тошдир,
Унга даҳл қилолмас душманий ҳеч қўл.

Қинларда қилич эмас, -
Балиқ мизғиётган қўл...

1988

* * *

Қуёш тутилди дод-эй,
Борми бирор имдод-эй?
Катта кучада кимлар
Ялангоёқ, ким шод-эй?

Шундоқ куппа-кундузи,
Ҳамманинг кўз ўнгида
Қуёшга кўз олайтирган,
Уни ўғирлаган ким?

Ё қуёшнинг ўзими
Тутилди бирор тўрға?
Етар энди — турманг жим,
Йўқса тиқарлар гўрға.

Қозонларни тақирлатинг,
Капгирлар синиб кетсин.
Қишлоқнинг арзи-доли
Катта пойтахтга етсин.

Халқни йўлдан урсалар гар,
Подшоҳ қарғишга қолса,
Итлик қилса у бир йўла,
Ҳар минг йилда шундоқ бўлар,
Ҳар юз йилда zilзила.

Тандирларга олов ёқар
Бошқоронғу аёллар.
Улар пиширган нонни
Сувурмагай шамоллар.

Боболарнинг юзига
Қора куня сурт, куёв.
Набиралар юрагида
Чилчироқ ёқинг дарров.

Қизишғни зўр йигитга бер,
Кўп ўғил туғсин, хола.
Куёшни озод қилади
Бу кун туғилган бола.

Дилларга ҳам ўйлар ёқинг,
Ўчоққа кўйинг қалов.
Бизни бу хил зулмдан
Қутқазар фақат олов.

Қозонлар тешилса ҳам,
Жамалак эшилса ҳам,
Шовқин-сурон кўтаринг,
Бизга қарасин олам.

Пахтазорнинг оқлиги
Тунни ёритолмайди.
Қуёш тугилган. Дардни
Меҳнат аритолмайди.

Шундай талотўпда ҳам
Хотиржам ухласа ким,
Юрагига ханжар санчинг,
Қонлари оқсин тим-тим!

Некбинлар фол очсалар,
Минг йил бўлибди ўзи,
Юз йил бўлибди ўзи.
Тупроқларда эриб оқсин
Одамларнинг кўр кўзи.

Юз йил ўтибди ўзи,
Демак ҳали олдинда
Яна бир зилзила бор.
Хоинларга алоҳида
Юлдузлар нуридан ип
Эшиб тўқигаймиз дор.

Қамишдай белни боғлаб,
Кўчага чиқсин ҳамма.
Қуёш деб бош кўтаринг,
Туғади энди қамал!

Ёмғирларда оқиб кетди тўлқин-тўлқин осмон.
Юлдузлар ҳўл бўлиб, ивиб қолди
қисқичбақалардай.

Лабларимдан ясаб най
Чалавердим пайдар-пай.

1988

* * *

Муҳаббат кўзаси зардобга тўла,
Симириб қўярга аждарҳо йўқ-ку.
Сопол зарф томоғи гирдобга йўл-а,
Тубида занглаган тош эмас, ўқ-ку.

Заҳар ўқларни кимларнинг бармоқлари
отдилар,
Кимларнинг кўзи отди, кимларнинг отди тили.
Ҳажрларнинг жарлари тилимни йўқотдилар,
Кўнгил бердим. Кўр бўлдим —
Айни Аждарҳо йили.

Юрагимга тош урай,
Синигин бир-бир терай.
Ҳеч ким мени севмаса,
Кўнглимни гулта берай.

О, Аждарҳо йили, кийиб ечарсан
Уч юз олтиш бешта оқ, қора кўйлак.
Сомон йўлларида ойдай кечарсан,
Топингта урилиб синади юрак.

Бу оғир йўлларда йиқилдим, турдим,
Лўли таёғидай чарчамадимми?
Фироқнинг домида қалбимни кўрдим,
Умримни беҳуда харжламадимми?

Севгимни кўксимдан бош олиб кетди,
Ортида кўзимдан ёш олиб кетди.
Рухимда аламлар оқиб кетдилар,
Қолган ғамлар эса мени тош этди.

1988

* * *

Бошингни тошларга ургин дедилар,
Бошимни тошларга урдим.
Тошлар синди-ку.

Бошингни тоғларга ургин дедилар,
Бошимни тоғларга урдим.
Тоғ ҳам майдаланди-ку.

Энди мен бошимни қаерга урай?

1988

* * *

Бутадилар боғдаги паст дарахтларни,
Меваларин умум бўлиб едилар.
Яққол кўриниб турса баландлари
Бу интернационализм бўлади дедилар.

Паст дарахтларнинг томирига ёпишиб,
Қонларини сураверди зулуклар.
Шунда пастларнинг дарахтбошилари
“Интернационализм учун
жонимизни ҳам аямаймиз”,
дедилар.

Паст дарахтлар соясида қолиб кетди
Баланд-баланд-баланд-баланд дарахтларнинг.
Пастлар баландларнинг ошқозонида
Таъмини туйдилар интернационализмнинг.

Дарахтларнинг юрак ўрасида интернационализм
деган шиор ўсар.

Интернационализмнинг дили ҳам, тили ҳам битта.
Миллатчи деб шубҳаланишади,
Нега тилимни бутадинг, деса.

Паст дарахтларни яна пастроқ қилиш керак,
Баланд дарахтлар янада баландроқ кўриниши
учун.
“Ўртоқлар, бош кутармай ишлайверайлик,
Ҳаммамиз бир боғ, битта дарахтимиз бутун.

Тоғларни, ўрмонни, насл-насабни
Ёдидан чиқаринг калтанинг...”
Мен боғбоннинг қўлида кўрдим
Интернационализм деган қайчини ва
Интернационализм деган болтани.

Паст дарахтлар юксақларни кўролмайдн,
Гар оёғи синган бўлса туролмайди.
Қайчи билан болгани курганида
Ҳатто нега кесасан, деб сўролмайдн.

Тўнкага айлантрилиб буталган дарахт
Байроғига дўнар “одил” тузумнинг.
Унутишни бошладилар чопилган дарахтлар,
Унутдилар ҳатто интернационализмни!

Олабўжи, Шайтон бўлиб кўрқитади
Ҳаммани бир “...изм...” деган авахта.
Болтага қарши ўзаро интернационализм қилиб
Темир бўлиб ўсмоқда паст дарахтлар...

1987

КЎЗИ ОЖИЗНИНГ ШЕЪРИ

Кўзларим дунёнинг дарвозасидир —
Ҳеч қачон очмайман. Кўйибман қулфлаб.

Кўрмабман — калитни ўғирлабди сариқ
тулкилар.
Зантлаган қулфни очолмайман ўзим ҳам
Ҳатто куф-суфлаб.

Дарвоза ортида менинг халқим бор,
Ташқарида — сизнинг халқингиз.
Табақалар сингудай тақиллайди икки томондан,
Занг босган қулфларни ёқингиз!

Агар дарвозани синдирсалар бир куни
Халқлар қўшиларми бир-бирига тинч?
Ё уруш бўладими? Қонлар тўкиладими
Менинг ҳатто кўр кўзларимдан?

Кўзларим дунёнинг дарвозасидир,
Икки халқ уради икки томондан.
Занглаган қулфларни синдирмасин деб
Мен имдод кутаман осмондан.

Кўзларим дунёнинг дарвозасидир,
Биламан чегара синади бир кун.
Ким кимга тўкилган беғуноҳ
Қонлар учун тўлар экан шунда хун?

Тоғдай қовоғимга тошлар тиқилар,
Кўзларим йиртилар латтадай.
Шунда тўкилади халқлар
Бир-бирининг қучоғига албатта.

Худо қаҳр қилиб
Мўмин халқимни
Қафасласа менинг кўр кўзимга зўр,
Занг босган бу қулфни синдирмоқ учун,
Киприклар занжирин узмоқлик учун
Камида яна бир инқилоб зарур.

1987

* * *

Кўлимга бир шиша тутқаздилар:
Кўтариб юр доим бошингдан баланд.
Оёғимдан чалиб йиқитишди бир маҳал.
Оғриқлар остида майишиб юрган одам —
Мен ҳижжалаб ўқидим шиша синиқларини:

«БАЙНАЛМИЛАЛ»

1987

* * *

Бир юртда янги бино қал кутарди,
Унга ном бердилар чулчугча,
Талаффуз этолмади ҳатто бутун халқ.

Келиштириб айтаман деб бу сўзни
Кимнинг тили оғзидан осилиб қолди,
Кимнинг тили томоғидан пастга тушиб кетди,
Кимнинг тили синди.

Ўз тилин таний олмай қолди ҳатто бутун халқ.
Суяксиз бўлса ҳам синар экан тил.

1987

* * *

Кундан-кун ўсмоқда Гулливер,
Кундан-кун кичраяр лилипутлар.
Аммо кичраймайди, каттармайди Ер,
Аммо ҳам келар, ҳам кетар булутлар.

Лилипутларни эзгилаб ҳайдайди
Гулливер занжирли мошинини.
Чумолилар ноласи етмайди барибир,
Дарознинг қулоғи жуда баландда.

Етган тақдирда ҳам тили бошқа-ку,
Тушунмас лилипутлар тилига.
Бошларин ҳеч қачон кутармасин деб
Этақлар боғлади миттилар белига.

Уйларни бузди, қабрларни бузди,
Шудгорлаб ташлади бешик ўрнин ҳам.
Сўнгра жажжиларни элаклаб
Чигит қилиб экди хотиржам.

Қулоғидан чўзди ўсмаганини,
Ўсганини эса чеканка қилди.
Қувлари ўзга бир йўллар қидирса,
Кесак қилиб бостириб қўйди.

Артди эски китобларга кир жойини,
Эски ёзувларни ёқиб исинди.
Ҳамма нарса бор деб Ўзбекистонга
Ғолибона юриш айлади.

... Бу узуннинг бўйи шундай баландки,
Ўзи яқсон этган лилипутларнинг
Қони ва жасадидан ҳосил бўлган
Ботқоққа ҳеч қачон ўзи ботмайди.

Кўк кўзли девларга ўхшаган,
Дами ўткир, ҳукмфармо, оташнафас.
У бошқа Гулливер — сочи, юзи сариқ,
Адабиётдаги Гулливер эмас.

Лилипут халқи ҳам қилди исён,
Камон, ёй, найза, тошлар-да қурол.
Совуқ сувлар сепиб чўктирар барин
Биз билган қирол.

1987

* * *

Эшикнинг нарёғида нима бор?
Эшикнинг нарёғида ташқари.
Эшикнинг нарёғида нима бор?
Эшикнинг нарёғида ёш, қари.

Эшикнинг нарёғида нима бор?
Эшикнинг нарёғида ёзу қиш.
Эшикнинг нарёғида нима бор?
Эшикнинг нарёғида пахта, иш.

Эшикнинг нарёғида нима бор?
Эшикнинг нарёғида қора халқ.
Кимлигин билмаган чўллар нарёғида,
Бу ёғида курси, олтин жарақ-жарақ.

Эшикнинг нарёғида нима бор?
Юраклари кўсак бўлиб қотган ўзбек.
Эшикнинг нарёғида нималар бор?
Дехқонлар бор унутилган эски сўздек.

Томонларнинг ўртасида бир девор бор,
Бу деворга ёзар ҳар ким ўз сўзини.
Оддий одамнинг кўлидан ҳеч иш келмас,
Чўқимайди зоғ-зоғнинг кўзини.

Эшикнинг нарёғида нималар бор?
Ялантоёқлар, қолоқлар, маҳкума дин.
Ўрмонлардай улар ўзи кенгайрган,
Кизиқмасин булар тақдирита ҳеч ким.

Эшикнинг нарёғида нима бор?
Эшикнинг нарёғида қоп-қора тун —
Чексиз осмон қучоғига ҳам сигмаган
Ситоралар сариқ учун, сонсиз учун.

Эшикнинг нарёғида нималар бор?
Аёлмас, жон киритилган ғузая.
Оқ сутида кўсақларни суғоради,
Пахтазори - ватанига йўқ ниҳоя.

Эшикнинг нарёғида нонни тишлаб,
Чарчоғида ухлаб қолган дард, аламлар.
Эшикнинг бу ёғида нималар бор?
Худога ҳам, бандага ҳам ишонмайдиган
одамлар.

Эшикнинг нарёғида нималар бор?
Эшикнинг нарёғида одамлар бор.
Эшикнинг нарёғида нималар бор?
Эшикнинг бу ёғида ҳам одамлар бор.

Эшикнинг нарёғида қандай одам?
Эшикнинг бу ёғида қандай одам?

1987

“ЮҚОРИ”НИНГ КЎРСАТМАСИ (Киноя)

Шоирча шоирга тақлид қилмасин, —
Бу ёмон.
Халқ тақлид қилаверсин халққа, —
Бу омон.

Рассомча рассомга ўхшаса агар —
Бу даҳшат.
Халқ ўхшаб бораверса халққа —
Тараққиёт.

Муғанний қўшилиб кетмасин муғаннийга,
Бу йўқлик.
Халқ қўшилиб кетаверсин халққа —
Тўқликдан.

Намуна бўлолмас одам одамга,
Намуна эмассан қуёш, хўп зўр балқ.
Қолип кўчиришда ҳам мард кетиш керак,
Андоза бўла олар бугун халққа халқ.

Ҳатто тақлидда ҳам катта юриш керак.
Ҳатто тақлидда ҳам бўлмасин ҳалқа.
Бир шоир, бир рассом деб ўтирмасдан
Тақлид қилиш керак бугун бир халққа!

1987

* * *

Кута-кута милт-милт ўчди чироқларим,
Чароқ бўлиб ёнди оташ сўроқларим,
Ёруғимда тоғ қайради қайроқларим,
Қовурғамга тўкилдилар титроқларим.
Мендек куйган бўлса керак девоналар,
Юрагимда кулга дўнди парвоналар.

Қоронғуда изларингни кўрарманму,
Изларингдан қайда дебон сўрарманму,
Кўзёшимдан сенга қаср қурарманму,

Қаср ичра сочларингни ўрарманму?
Сенсиз, нурсиз, ўтин эрур кошоналар,
Чароққа тенг бўлолмагай дурдоналар.

Зулумотда тийро рўзгор, хонумоним,
Оёгингнинг гарди бўлди азиз жоним,
Коса-коса лахча тутди пир-муғоним,
Кечдим - хароб, туроб, нураб тан вайроним,
Ёқа-ёқа мени адо қилди қодир,
Хатоларда садоларим бўлди содир.

Ошиқ бўлдим, ошно бўлди осий хатар,
Хатарлардан хатлар олдим мен дарбадар,
Аҳволима барча кулди, сен беҳабар,
Бўғзимга қўй ҳилолингдан ясаб табар,
Ўчоғинга ўтин бўлсин сўнтақларим,
Қоним - хино, кўзгунг бўлсин юракларим.

Бу не лашкар — кўзингдан нур уздирмагай,
Бу не лашкар — кўксингдан гул уздирмагай
Ё гулингдан бир гулдаста туздирмагай,
Гулдастангни суюб-суюб буздирмагай,
Кўчанг тўлди кечалари харидорга,
Дучор бўлди нечалари хари, дорга.

Олам сенга банди бўлди, бир сен озод,
Атрофингда биру борим қилар фарёд,
Ёмон кўрсанг — сўзонларинг сангини от,
Яхши кўрсанг — кел деб чақир, қилгин-да ёд,
Ошиқ бахти ишқ йўлида бўлмоқлик хор,
Ожизларга журъат бахш эт парвардигор.

1991

* * *

Умр дарахтида япроқдир жисмим,
Вужудим портлаш-чун тугилган куртак.
Андуҳлар шамоли тўзғитар кўзим...
Тоғлар эса мангу собитдир бешак.

Кўкарсам қирдаги гулдай қай замон,
Рухимни қор янглиғ чулғайди қайғу.
Кетурман аждодлар диёри томон...
Тоғлар, тошлар эса дунёдай мангу.

1990

* * *

Синфдош дўстим Мусурмонга

Бошимда ўстирдим қора ҳасратни,
Сўқмоқларнинг тутунидир қулогим.
Отам салласидай ёйдим ҳижратни,
Роҳингга нур экин қора қарогим.

Боғимдан бир тўбий кесди қодирлар,
Умуртқасин бир-бир ечди минора.
Тешиктош, тешиктоғ эдим - жабрлар
Барҳақ ёлғон аро, чил-чил чин аро.

Кафтларимнинг шудгорларига
Экдим севгим кунларини бирма-бир.
Безган қишлоқ бўлиб кетдинг шаҳардан,
Бошингни силасин Хиёр - бобо Пир.

Қишлоқда тупроққа эгил мен учун,
Тошларга кўзларинг ёшларини тўк.
Айт, бошқа ҳеч қишлоқ, ҳеч бир онада
Мен каби бевафо, сангдил фарзанд йўқ.

Ўн йил ўтиб кетди. Қушларимизни
Итлар туғиб еди ўнғир, далада.
Бахтдан бир танга йўқ ўн йил муқаддам
Қишлоққа хайр деган шоирболада.

Ўн йил ўтиб кетди. Ёшлик-да ўтар,
Уйқудан уйғонсак тугар умр ҳам.
Бахт излаб қишлоқдан кетган йигитнинг
Толе тополмаган боши бўлди ҳам.

Тўрғайлар тилидан тўкилар зорим,
Ҳасратимдан қақшаб ётар она-Чўл.
Билинарми унда йўғим ё борим?..
Оталар дуога очганида қўл
Жаранглаб кетди-ей минг битта торим.

Кетдинг...

Сени мендан олиб кетди йўл.

1991

* * *

Тўқнашади икки дунё,
Тўқнашади икки куч.
Тўқнашади еру само.
Чил-чил синар ҳуқуқ, бурч.

Тўқнашади икки жаҳон,
Тўқнашади икки фан.
Тўқнашади икки замон,
Бўлиниб кетар Ватан.

Тўқнашади икки олам,
Тўқнашади икки илм.
Тўқнаш келиб икки одам,
Одамга етар зулм.

Тўқнош келиб икки очун
Икки илдиз узилди.
Икки тоғнинг ўртасида
Қолиб одам эзилди.

Тўқнош келиб икки гардун
Бир-бирини тошлайди.
Ҳар бир юрак, ҳар одамда
Икки дунё яшайди.

1991

ЎТИНЧИ ҚИЗ

Совуқ ёвуқ эди шалвиратан далада.
Ҳайдов пахтазорда юрарда пода.
Ерни бўлиб олиб тала-талада
Эрқаклар кечаси ичарди бода.
Эски чопонларга ўраниб қизлар
Белларига боғлаб белбоғ ё чилвир,
(Ортда кичикларни чорлаган излар
Кўзлари — оловлар элаган ғалвир.)
Кирза этиклари лойларга ботиб,
Ногоҳ ўроқ кесиб бармоқларини,
Қошлари қировлар яхида қотиб,
Чарчоқлар кучоқлаб оёқларини,
Кучоқ-кучоқ қилиб, ҳам боғ-боғ қилиб
Ўзапоя ўрар эдилар қизлар.
Дарахтларни кесиб отам ясаган
Чанани тортарди ҳўкизлар.

Унга кўп бўлди.

Дала хувилларди, улирди шоқол,
Кўй боқиб юрардим оламда ёлғиз.
Шунда таниганман ҳайратни яққол,
Ўшанда таниган мени ялмоғиз.
Мен ҳали дунёни таниб улгурмай,
Улгурдим жонимни кўйиб хатарга.
Талпиниб яшадим болалигимдан
Уфқ ортидаги шаҳарга.
Майсага ёярдим қизғин белбоғни:
Яримта нон, бир ҳовуч майиз.
Пиёла қилардим яшил қалпоқни...
Бир куни узоқдан кўринди бир қиз.
Ётиб сув ичардим лойқа ариқдан,
Замбарик ер эдим кўмиб оловга.
Шувоқ, заранг, юлғун келтирар эдим
Қаловга.

Унга кўп бўлди.

Совуқ ёвуқ келди чала далага,
Исиниб турардим етим чувоқда.
Бир куни бир қора кўринди хира,
Яқинимга келди ул қиз узоқдан. —
Қишда гўзапоя ўраётган қиз,
Мен биринчи марта кўраётган қиз.
Тушунмас эдим мен одам тилини,
Билмайман нималар сўраётган қиз.
Менга қараб турди юлдуздай тикка,
Қаради юлдуздай киприк қоқмасдан.
Гўё қулаб тушдим мен чуқурликка,
Хаёлларим қолди оқмасдан.
Охир жилмайди у, кулгичларида
Кўсақдай очилди кўнгилнинг кўзи.
Эҳтимол, илк бора жимирлади қалб,
Илк бора тилимни куйдирди сўзим.

Чаноқлар жиринглар кўнғироқлардай,
Осмонимни тўсди шудгор қушлари.
О, ҳамон эсласам, ҳамон эсласам
Кўзимни ёндираб ошпоқ тишлари.
Менга оқ қанд берди сўнгра уч дона
Ва айтди: — Бири сен, бири мен, бу ким?
Кўзларининг нотинч тегирмонига
Жонимни тўқдиму туравердим жим.
Мен қизга демаган эдим ҳеч нарса,
Бир умрга менда қолди саволи.
Бурилиб югуриб кетган эди қиз,
Ўзага илашиб тушди рўмоли.
Унга кўп бўлди.
Биз кўчиб кетдик.
Унга кўп бўлди.
Шудгорда совуқнинг тишларин изи.
Дарахтларни чекиб ўрмалар туман.
Гардуннинг шаклсиз ва рангсиз қизи —
Фариштанинг қизи у ё ёсуман.
Мен қизга демаган эдим ҳеч нарса,
Кирымни у ўзи ювиб кўярди.
Тайёрлаб кўярди овқатимни ҳам,
Гоҳо пинҳон-пинҳон суярди.
Яқинда кечаси келди у йиғлаб,
Деди: — Хотирадан кўрқаяпман кўп.
Сочларин торида тумоннинг суви
Қатра-қатра бўлиб қилар талотўп.
Мен қизга демаган эдим ҳеч нарса.
Совғалар қиларди менга бир талай.
Мен ҳам ўша қизнинг хизматларида,
Эшигида унинг ҳар куни толай.
Яқинда кечаси йиғлаб келди у,
Деди: — Хотирадан кўрқаяпти дил.
Бешта қадаҳ совға қиларкан, деди:

— Бу менман, бу сизсиз, бу — учта ўтил.
 Кувурдан ўтётган сувнинг йўлини
 Ёлмоқчи бўлгандай ғаввос ялпизхон,
 Сочига қоп-қора туман занжирбанд
 Ё сочлари тумон руҳида тўғон,
 Тўзон.
 Ҳяфиф қадаҳларнинг бу тақсимоти
 Болалик, оқ қандни солди ёдимга.
 Сўзладим ўтинчи қизча ҳақида
 Гўё сўзлагандек ўз ҳаётимга.
 Бирдан ҳушёр тортди, кўзлари чақнар
 Чақмоққа тўлгандай маҳзуна гўша.
 Баногоҳ қичқириб йиғлаб юборар:
 — Ўша мен, ўша мен, мен ўша, ўша!..
 Гўё битта нондай кичраяр само,
 Гўё пойимиздан қочиб чиқар Ер.
 Кўлларин ҳалқадай бўйнимга осиб:
 — Ўша қиз, ўша қиз, ўша қизман!.. — дер.
 — Мана, — кўрсатаман қизгиш рўмолни,
 Гўё қайтиб келар сургундан дийдор.
 Рўмолни кўксига босиб йиғлайди:
 — Онамдан, опамдан, уйимдан ёдгор.
 Йўқотган нарсасин топгандай эмас,
 Урушдан қайтгандай гўё отаси.
 Ўн беш йилдан кейин аён бўлди-ку,
 Қисматнинг жудаям оддий хатоси.
 — Биз ҳам кўчган эдик ўшандан кейин,
 Лекин унутмадим сизни ҳеч қачон...
 Туман тарқаларди тўзган подадай,
 Майсадай кўкарар эди ғалаён.
 Унга кўп бўлди.

1991

* * *

Ёлғизлик, мен сента тинчлик тилайман,
Кўкликлар, кенгликлар сизга, кўкатлар.
Жонимни қуёшга солиб элайман,
Элакнинг кўзидан ўтар бургутлар.

Булутлар, сиз учун ёмғир ва само -
Жонимни шишадай югувчи замзам.
Авайла,

найсоним,
вовайло,

Мендан қолари бир томчи мум, балзам.

Йиғи, кулгуларим сизга, чумчуқлар,
Кошки кўзларим-да сизларга борса.
Яшил томирларим сизга, урчуқлар,
Керак эмас менга ҳеч нарса.

Юрагимга жондай яқин бўлдингиз,
Тонглар, шул дилимни олинг, у — чодир.
Туним, масофангни йиғиштириб ол,
Куним кун кечирсин тинч, бежавотир.

Қушлар учадирлар боғлари била,
Ойим, яраланган қушга ўхшайсиз.
Ботиб узоқларда ўз қонингизга
Мен тарафга қараб,
тўхтайсиз...

Сизга қолдираман кўприкларимни —
Тўкилган киприқдай экилган майса.
Тишларим тошларга улашдим,
Менга керак эмас ҳеч нарса.

Қароқларим — қаҳрабо қаср,
Қақнусқушга қаҳрли тортиқ...
Мени ҳеч ким севмади,
Бироқ
Тупроқ билан севишдим қаттиқ.

Ҳеч ким мени қизғанмас ердай!
Шу севгида сочим оқарди.
Қуёш — юлдуз каби ўқ тегиб
Ёнаётган қушдай боқарди.

Висол они яқин хок ила,
Кўнглимга соч чаймоқда майса.
Ер олмоқда ўз қучоғига,
Менга керак эмас ҳеч нарса.

1992

* * *

Лабларим япроқлар — сўзлар совурди
Вужудинг боғига тилгим олови,
Оловларим тили етди, қоврилди
Кокилинг — ҳижроннинг қора косови.

Гулга қўнолмаган болари каби
Ранжима, баргларим сиғмас ўзига.
Суягим оқарар — мен наби
Ойнинг заминдаги қизига,
Ойнинг заминдаги қизига.

1989

ЕТТИ ЙИЛ

Етти йил:

Кулимда жомадан, ёнимда отам,
Кўзимда тахайюр, хавотир, хатар,
Учоқ қанотида битта пар — одам,
Учиб кетмоқдаман, мўлжалим шаҳар.

Етти йил:

Ёнимда отам йўқ, қўлларим бўм-бўш,
Ҳовучимга кечмиш тақдирлар тўлиб,
Ялангоёқ кетдим. (Дунё, хайр-хўш) —
Юрагим — ярадор қушга юк бўлиб...

Тошларни кўзимга суртиб йиғлайман:
Навраста ниҳоллар дарахт бўлибди.
Онажон, мен энди қандоқ ухлайман,
Ҳовлига муқаддас руҳлар тўлибди.

Шу сўзни ёзардим, силкиниб осмон
Ёзнинг ёмғирлари чопди безовта.
Керак нарсасини топмади Инсон,
Менга энг керакли сен эдинг, ота!

Баъзан оддий қадр топмадинг, кўнглим,
Кел-эй, ўксинмагин мусофир юрак.
Уч-тўртта томчиға кўрсатиб йўлни
Силкинди-ку ҳатто осмону фалак...

Салом, эй отамнинг уйи — қабристон!
Навраста ниҳоллар дарахт бўлибди.
Ойни симёғочга илиб қўйганлар,
Юлдузлар, чироқлар, шамлар сўнибди.

Асли муҳожирман дорулбақола,
Ҳаёт зиндонида ҳам руҳим, ҳам дил.
Занжирни болганинг остига қўяй,
Қўлларимни қўйиб юбор, етти йил.

1989

ҚОҒОЗ КЕМА

Юзидан кулгулар тўкилар нурдай,
Жарликлар бўғзидан қочиб чиқар сув.
Дарахтлар барг эмас, тош отар, тийрдон
Тешилар, қўлимни тишлайди адув:
“Қалқиб кетма, оқиб кетма, қоғоз кема”.

Шамол изларини супириб ташла,
Ортиқ ўртамасин хотира, ёдлар.
Булбул қанотига уя қўйган шўх
Довушинг ёнади жаранглаб, додлаб:
“Қалқиб кетма, оқиб кетма, қоғоз кема”.

Наҳот болаликни йўқотиб қўйдим?
Ҳайҳот, ёшлигимнинг фасли хазони.
Кўзимга дунёни беркитиб қўйдим,
Ўқийман умримнинг қай кун азонин:
“Қалқиб кетма, оқиб кетма, қоғоз кема”.

Дунё-ку аслида қоғоз ошпёндир,
Нафасимдан куяр, уҳимдан тўзар.
Руҳимдаги қийноқ сенга аёндир,
Дилни ёлғиз ташлаб кетишинг бузар:
“Қалқиб кетма, оқиб кетма, қоғоз кема”.

1989

АСКАР ҚҰШИҒИ

Ўлсам — тоғлар менга тобут,
Ўлсам — булут кафандир.
Суюгимга ажриқ совут,
Ўзга тупроқ ватандир.

Ўлсам — ёниб кетмасам гар,
Ўлсам — агар чўкмасам,
Биргина тош бўлсин қабр...
Майса қонин тўкмасман.

Ўлсам — отам тирилсайди,
Ўлсам — бобом уйғонсин.
Фанимларим қирилсайди...
Икки дарё тўлғонсин.

Ўлсам — орзулар сўлса-ю,
Ўлсам — ғамлар сочилса...
Онам кўнгли тош бўлса-ю,
Укам кўзи очилса.

Ўлсам — (бор у туғилганда)
Армонимни кўринглар.
Синфдошлар, йиғилганда
Мени эслаб туринглар...

1989

* * *

Ҳаммаси тугайди ғаройиб ва соз,
Ҳаммаси топади чиройли якун.
Ўқини албатта отар тийрандоз,
Биздан хок қолади, ёнмоқдан — куқун.

Бариси одатий, оддий ўтади,
Бари ўз ўрнига тушар ниҳоят.
Билмайман, нималар, кимлар кутади...
“Бизнинг вазифамиз кўникмоқ фақат”.

1989

* * *

Кўм-кўк дарахт, кўм-кўк мамлакат,
Қушлар қўниб кетгувчи ошён.
Яшил туғлар тутган раият,
Фалакка йўл солган кўк исён.

Кўм-кўк тож-тахт — тунда сарғимтил,
Бойўғлилар қўниб олурлар.
Отилмаса агар тош, яшил
Юртга ҳоким бўлиб қолурлар.

Яшил фонус, кўм-кўк фаввора,
Сарғаяр илк кирпич — кўк қаср.
Қадим юртни қилар тўрт пора
Зардолуд ўт — арғувон аср.

1989

* * *

Нур элаган кафтларимда гулларим титрайдилар,
Титроқлардан шитир-шитир тўкилади соҳир тун.
Майсаларнинг яшил пати капалак тутгайдирлар,
Навдаларнинг бўғинида эшилиб кетар тутун.

Тупроқ каби тирилади кўксимдаги қабатлар,
Кўзларимга қабонингдан нур ичиргин, бойчечак.
Кулчалардай замбарикқа тўлиб-тошар саватлар,

Ҳайратимдай, хаёлимдай ўрар борни гулпечак.
Қобирғамнинг қафасини тимдалайди бир фарёд,
Кетганлар кўп, қайтганлар йўқ:

кетганлар қайтмайдими?

Вужудимда тушуниксиз оқаетир бир дарё,
Қайтмаганлар қўшиғини қайтганлар айтмайдими?

1990

* * *

Япроқ ёнар, дарахт ёнар,
Юрагимга тўлди тутун.
Тупроқ тонар, кўр бахт қонар,
Ўтовларим ўлур ўтин.

Бу кўчадан мен ўтмадим,
Бу кўчадан ўтти қайғу.
Мени ҳеч ким ҳеч кутмади,
Дилим - тўзиб кетган чолғу.

Носоз бўлиб мен ёнаман,
Чўғимда соз исинади.
Қайғулилар қайғудалар,
Севинганлар севинади.

1992

* * *

Ой уйғонди ола-була далада,
Боғлар кўзларимни тун ила боғлар.
Чарчоқ — мизғиётган бола чайлада,
Тўрт-т-а-ёқ о-й-йоқни фонусдай ёқар.

Пойидор заминга тўшини ташлаб,
Иккита кўк шамни йиғлатмоқда от.
Тўзғиган тўлқинни ёпиниб ухлар
От монанд ҳориган, қариган Ҳаёт.

1993

* * *

Зулумот тирилди тунги боғларда,
Вужудимдай титрар норасида барг.
Сизнинг чироғингиз уйроқ ёқларда
Сўқир парвонадек бўлдим жувонмарг.
Чироқлар кўз очди деразаларда,
Бул ойдин тунда ҳам ўлиб ўлмадим.
Ҳар кун бир тирилдим бир қазо учун,
Ҳеч қачон ҳеч кимга керак бўлмадим.
Бахт ҳам, бахтсизлик ҳам кетдилар ташлаб,
Йиғлар дўст бормикан тўсатдан ўлсам?
Умрим арзимагай бир қатра ёшга,
Бас, бир иморатга бир кирпич бўлсам.

1993

* * *

Бармоғингга узук тақсам узук ҳам эриб кетди,
Кўлим етти, лек сочингни сочқин ел ўриб кетти.
Дарёларнинг бўйларида ўйларим ҳолсиз ётар,
Жон олғучи бармоғингга ким узук бериб кетти.
Дарё дедим, мен келганда дарёлар қуриб қолди,
Дунё дедим, мен келганда дунёлар қуриб қолди.
Юрагимни қоғоз мисол ғижим-ғижим эттинг, ёр,

Худо дедим, Худо урди, Салим энди йўқолди.
Шоир сўзни яратмади, Сўз шоирни яратди,
Шоир менинг каби йиғлаб ўз кўнглини қаритти.
Бу кунлар ҳам ўтар-кетар, мен ҳам ўтиб кетарман,
Юрагимни бу дунёнинг ташвишлари қаритти.

1993

* * *

Тош шаҳарнинг кўчалари кўп,
Ярми ойдин, ярми қоронғу.
Бир четида отадилар ўқ,
Бир четида ўсар ёронгул.
Ёронгулни ёри унутган,
Тунда ётар бошқалар билан.
Ётар, жабр жонингдан ўтган
Бўлса яна жафолар тилан.
Сонларини сиқиб тор шимда,
Кўкрагига боғлаб оқ дурлар,
Ўзимники эмас, қаршимда
Ўзгаларнинг севгани турар.
Сочларидан сочилар атир...
Адирларга шошилар шаҳар.
Кучоқлайман бир тунлик ёрни,
Дил зулматин ёритар гуҳар.

1993

* * *

Кўксимга оловлар қалади фалак,
Кўнглим маҳзанларин талади фалак,
Жонимни жонингга улади фалак,
Энди хаз-зонимга тўлади фалак,

Учқун учқон ўчоқларим ўчди менинг,
Ирмоқларим, қирғоқларим кўчди менинг.
Ғамимни, камимни тунга яширдим,
Кечага, кўчага дилни топширдим,
Бу бахтсиз бошимга ўзим тош урдим,
Толе тошларита келиб бош урдим,
Учқун учқон ўчоқларим ўчди менинг,
Ирмоқларим, қирғоқларим кўчди менинг.
Йўлларингнинг чанги кўзимга тушди,
Қўлларингнинг ранги сўзимга тушди,
Соялар, қоялар изимга тушди,
Ханжарлар, ахгарлар бўғзимга тушди
Учқун учқон ўчоқларим ўчди менинг,
Ирмоқларим, қирғоқларим кўчди менинг.
Гул туккан боғларга марҳабо, келинг,
Тун чўккан тоғларга марҳабо, келинг,
Биз ўсган ёқларга марҳабо, келинг,
Дилдаги доғларга марҳабо, келинг,
Учқун учқон ўчоқларим ўчди менинг,
Ирмоқларим, қирғоқларим кўчди менинг.

1991

* * *

Жамолинг нурига тапнаман,
Дийдорингни чанқади ҳовуз.
Жисмим менинг жафокаш тошдан,
Ел чалгай чумчуқдай чанқовуз.
Қомати ғам каби қайрилган
Мажнунтол — ўзимдай мажруҳ тол,
Ёридан мен каби айрилган
Гулаёл, нурхаёл: каж-руҳ-дол.
Толедор мен эмас, шу ҳовуз:

Сойингдин ойдинни ичади,
Хиромон қилади минг товус,
Қушлар мени ташлаб учади
(Бир қушсиз қоламан кўчада).

Озорим абгорида Ҳовуз ва ҳамсоя қиз,
Қовурғам шудгорида Синган парча жуводдиз.
Кечмишим ангорида Беш панжам очик илдиз,
Жонимнинг фиторида Кўшни қиздан қолган из.

Хинодор кафтингни ўпади сатил,
Кўзим, кипригига сатилдай осил.
Бизнинг дарвозадан яқин юриб ўт,
Юлдуз қиз, муродинг бўлсин-эй ҳосил.

Ҳовузнинг суви йўқ, менинг ғамхўрим,
Жафокор дунёда жоним - қаттиқ тош.
Муҳаббатталабман, бошда шу кўрим,
Чанқоғимга қудуқ беролмайди дош.

Юлдуз қиз, юзлари кундуз қиз,
Кўкрагига кундуз кирган қиз,
Изингда оёғим қонади,
Кипригингдан тўқдингми бигиз?

1991

ҚИШЛОҚДА

Сут тишига ўхшаган уйлар
Қари милқда ночор туради.
Вужуддаги оғриқ — юракдай
Ўсмир нотекис югуради.

Тупроқ титиб ҳар йил одамлар
Бир хазина топишга уринар.
Бунда қанча оч қолсам агар
Олам шунча ёруғ кўринар.

2002

* * *

Излай-излай, гадоликдан
Подшо бўлиб камида,
Ҳайҳот, излаганимни
Тополмадим заминдан.
Кўлим кўкка етди, излаб
Гоҳ топдим, гоҳ топмадим.
Ҳайҳот излаганимни
Осмондан ҳам топмадим.

1996

* * *

Ҳамён — қорин оч-ку ўлғудай,
Дастурхонлар (нон йўқ) бунча оч.
Титроқ чопар хонаки гулда,
Оч рангларда оқаради соч.

Эртанги кун ваҳми ўйимда,
Юрагимни шу даҳшат ёрар.
Нон камайган сари уйимда
Нонхўрақлар кўпайиб борар.

1996

* * *

Янги замонда янги
Илму сабоқ кўпайган.
Ҳаммасидан оғирдир
Очлик деган янги фан.

Ёшлигимдан бу дарсни
Яхши ўзлашгирганман.
Иродаю сабримни
Чархлаб тезлашгирганман.

Қорним очу ва лекин
Кўнглим тўқдир кўнглимдан.
Ўқийверсам шу фанни...
Уяламан ўғлимдан.

1996

* * *

Сени яна қандай чақирай?
Нималар дей?
Пастга тушгина
Хаёлимнинг деразасига
Ўз исмини ёзган қушгина.

1987

* * *

Юрак саҳронинг қоқ ўртасидаги
Ёлғиз дарахт янглиғ қовжираётир.
Осмонда портлаган самолётлардай
Вужуд пораканда, боиси надир?

Кунлар турналардай ўгаётирлар,
Юлдузлар қуёшли эртадан софир.
Тоғлардай монолит, бахтдай омонат
Орзуларим менинг, боиси надир?

Далада ҳосил мўл ҳар йилдагидан,
Аён — пахтадан ҳам ҳақиқат нодир.
Пахта тераётган халқимни кўриб,
Яна кўнглим ярим, боиси надир?

1987

* * *

Йиқиламам бир кун пойинга
Мағлуб бўлган улкан сабрдай,
Уят отлиғ тушунчаларнинг
Ҳаётига тирик қабрдай.

Заҳру забун менинг ҳолимга
Раҳминг келиб қул чўзсанг агар
Туриб кетгум қучоқлаб сени
Фазоларнинг хаёли қадар.

Бахтимизнинг гулбоғларидан
Учиб тўда-тўда қаптарлар,
Толемизнинг ёруғ шарҳига
Етмагайдир яшил дафтарлар.

Орамизда Карбало дашти
Кўклам бўлиб гуллаган соат
Қошларингнинг меҳробларида
Умр сўраб қилгум ибодат.

Тунимизни кўр зулматлардан
Ёритолса иқболи кавкаб,
Баданингта шеърлар ёзурман
Сенга атаб, ўзимга атаб.

Балки сигмай номимиз Қайсдан
Бошланган ишқ китобларига
Бахтимизни осмон қилурмиз
Келажакнинг офтобларига.

Тутолмасин бизни, ишқилиб,
Омаднинг акс ҳодисалари,
Синмасин-да кўксимиз ичра
Нурдан тўла дил косалари...

Йиқиламан бир кун пойингта
Мағлуб бўлган улкан сабрдай,
Уят отлиғ тушунчаларнинг
Ҳаётига тирик қабрдай.

1983

* * *

Азоблайди юришим керак
Бўлган йўлда бир қиз борлиги,
Юлдуз билан, нур билан тўла
Осмонларнинг бахтиёрлиги.

Чиқиб кетгум Термизий бўлиб
Чағаниён бардошларидан,
Ҳажрин дашти ташнасидурман
Жамолининг қуёшларидан.

Қаттиқ соғлик ҳам жонга тегиб,
Йўл бошида туриб мен гумроҳ,
Гул васлининг ҳавасларига,
Дардларига чалиндим ногоҳ.

Эъозларим — асрорларимнинг
Шон, донғидан ўлардай тўйдим,
Йўлимдаги қизга узоқдан
Тилсиз, дилсиз муҳаббат қўйдим.

Жим ўтолсам яхши — ичимда
Тўрт муҳит-да бошламай тўфон,
Бедор, тиниқ сезгилардаги
Ўн тўққиз ёш қилмай тўполон.

Кўрқаманки, кўнмайди кўнгил
Фикрларнинг алдовларига,
Муҳаббатга учиб киради
Йигитликнинг бедовларида...

Эъозларим - асрорларимнинг
Шон, донғидан ўлардай тўйдим,
Йўлимдаги қизга узоқдан
Тилсиз, дилсиз муҳаббат қўйдим.

1983

ТОШКЕНТ ОСМОНИ ҲАҚИДА ФАМГИН ЎЛАН

Шодиқулга

Тошкент осмонида юлдузлар сийрак.
Тошкент осмонида юлдузлар хира.
Тошкентнинг осмони зангору тиниқ,
Тошкентнинг осмони тийра, бокира.

Осмон - лаб тегмаган маъсума бадан.
Асрий ёшларида ювягги ёмғир.
Парли кипригида артади булут,
Капалак подаси сузягги ғир-ғир.

Аёлнинг кўксига қадалган хаёл —
Тилла тангачадай порлаган юлдуз...

Осмонни ичяпман кўзларим билан,
Юлдузлар тўкилар тўкилган қалбга.
Сарпойчан нигоҳим сомон кучадан
Йўртиб бораётир жануб тарафга.

Отаннинг мард ўғли бўлайин десанг,
Тилла тангачани тишларингда уз...

Тошкент осмонини чулғайди фикрим.
Тошкент осмонида юлдузларим бор.
Шу осмон остида ўтказган тунлар,
Шу ерда ўтказган кундузларим бор.

Ҳасратим қатига бу осмон тордир.
Бу осмон ғарқ бўлган севгим ёшига.
Тошкент осмонининг бор оғирлиги
Буюк ғарибларнинг тушган бошига.

1983

* * *

Келдим қошингизга сизни кўргали,
Сиз кет демоқликка шайсиз шу фурсат.
Мен ортга қайтмайман энди ҳеч қачон,
Юрак, тирик бўлсанг борлигинг кўрсат!

Кўзлар ҳалқасининг доирасида
Соғинч оловидан куйди қароғлар.
Тилимлаб ташлади бардошларимни
Юракка санчилган сонсиз яроғлар.

Киприкларим дилбар тальятингизнинг
Аксини мардумлар қатига жойлаб,
Ўша озуқадан ўсар кўзимда
Шуурлар ва нурлар кунлаб ва ойлаб.

Сўзнинг йўқлигига илова эрур:
Севгим бўлмайди тили толенинг.
Бағримга тўкилар сочларингиздан
Узун парчалари жануб елининг.

Сиз кет демоқликка қарор қилманг ҳеч,
Тикилиб тургайман қилиб кунни тун.
Бошқалар келолмас жойлардан келдим,
Сизни бир бор кўриб... кетмаслик учун.

1983

МУБОРИЗ

Юлдузлар сочилади
Қиличлар ўпичидан.
Осмон тилимланади
Билакларнинг кучидан.

Отлар учай дейди-ё,
Эрк берингиз, эрк, эрк.
Эҳ-ҳ, осмон дарвозаси
Юлдузларга берк, берк.

Қалқонлардан сирғалған
Қилич кўкка санчилар.
Парча осмон ўлими
Гўзал, гўзал қанчалар!

Дубулғалар порлайди,
Куёшни унутасан.
Ялонғочлаб қалбингни
Қиличларга тутасан.

Қалбинг тўрғамларидан
Қон оқмайди, қизил қон.
Эҳ-ҳ, муҳаббат қонингни
Сўриб-сўриб тутатган!

Тулпорларнинг кўзида
Фақат шиддат, фақат қон.
Киприкларга тирмашар
Фақат ҳаёт, фақат жон.

Дунё йўқдир, бу дунё
Ал-қасос-ул - миналҳақ.
Дунё пешонасига
Тиг урилар тақ, тақ.

Ғайратлардан қизийди
Жангу жадал, жанг-жадал.
Ўлимкор ҳамлалардан
Омон қолади ажал.

Қайноқ терга чўмилган
Хушқад отлар ечинар.
Ўлолмаган жангчилар
Лов-лов ўтга чекинар!..

1982

ТИЛИ УЗУН ОДАМ

У тилини белкуракка айлангириб,
Ичидаги ахлатларни тўкаверар.
Гоҳ бўйрани фазоларга шайлангириб,
Гоҳ ўтроқ деб фазогирни сўкаверар.

Оёқлари, қўллари — тил. Эртами, кеч
Бирор жойда гап-сўз бўлса овқат эмас.
Шоирларнинг тили узун бўлмасин ҳеч...
Яхшиямки ўша одам шоир эмас.

ҚЎЛИ УЗУН ОДАМ

Бошингдан дўпшингни олар у,
Қўлингдан пиёла чойингни.
Ризқу насибангни талар-у,
Юлмоқчи бўлади ойингни.

Қуёшни — ҳаётбахш оловни
Тутмоққа излайди чора — йўл,
Осмондан қисқароқ, бировнинг
Бошини силашдан баланд қўл.

ТИЛИ ҚИСҚА ОДАМ

Тилини кўп қизартирган калом — доди
Чўққидаги қулоқларга бормас етиб.
Сўз демоққа ҳар оғизнинг сўғар ҳалди
Тили билан тишларини чертиб-чертиб.

Минбарларда табрикларга эмас чечан,
Жони унинг мақтов эмас, сиймас тошдан.
Ҳаётининг йўлларида у ҳеч қачон
Ўзининг ҳам овозини эшитмаган.

ҚЎЛИ ҚИСҚА ОДАМ

Умрнинг паст-баланд йўлида
Калта деб қўл силтаб кетмади,
Турмушнинг кетмони қўлида...
Афсуски, қўллари етмади.

Чой топмас тоҳ топган қандига,
Топгани тез тутар халтада.
Кетмонни кутарар баландга...
Афсуски қўллари калта-да.

1987

ОКтябрь

Ой бошимас, аср бошидай
Ғижимлади кунларни бўрон.
Тошлар отди қисмат бағритош,
Чўпдай синди қадимий Турон.

Дарахтлардан тугдаста ясаб,
Япроқларга ўз рангин суртди.
Алвонланди қора дашт дастлаб,
Ҳар юракни бир байроқ туртди.

Сочиларлар ноклар ўқлардай,
Анор эмас, граната бу.
Бўриларнинг қўйга дўқлари...
Гранатадай портлаган қалб-ку.

Бўйсундирар совуқ оқимлар,
Пахтакорга барибир жабр.
Октябрь, сен ўтиб оқиндай
Ва муқаррар келар ноябрь.

1987

КАПАЛАК

Ботирга

Шамол қанча ожиз бўлмасин,
Капалакдан ҳечам куч олмас.
Капалакнинг қаноти кучли,
Лек шамолга қарши учолмас.

1987

МУНДАРИЖА

«Омонат жонимни қўйиб хатарга...»	3
Сиз учун	4
«Ёнимда аёл ухлар...»	5
«Бу жаҳон айвонида...»	5
«Бу қандай фасл бўлди...»	6
Дунёда ўз изим бор	6
Ёруғликка интилар гул	8
«Нигунларнинг сафидан танлаб...»	8
«Ёшлигимнинг осмонларида...»	10
«Кунлар ўтди, ойлар ўтди...»	11
«Дилимизда баҳору...»	13
«Осмон тула юлдузлар...»	14
«Чехраси ой, мағрур қиз...»	15
«Ёшлик ўтган боғларимда...»	16
«Кўзимни кўр, ўзимни...»	18
«Гулим, сизни ҳаётимнинг...»	19
«Тун билан кун гаровларда...»	20
«Кўнглимни бир ғашлик чулғай бошлади...»	21
Сен	22
Пушаймонлик	23
«Кўзим чўқмоқда менинг...»	23
«Кўзларидан ҳайрат сочади...»	23
Аскарнинг асри	24
«Сой бўйида, тол соясида...»	37
«Ўн саккизда гул очган шу қиз...»	39
Капитан Х.нинг ватан ҳақидаги хусусий мушоҳадалари	40
Саҳар	49
Тош	49
Шолғом	50
Ёмғир	50
Соат	50

Олма дарахт	51
«Дарахтнинг шахдланган эгри кўлидан...»	51
«Хушхабар сингари тарқалди нонлар...»	52
«Мавжлар гуркираган киприкларингда...»	52
«Юрагим — кўксимда дарахтдай — оғир...»	53
«Бағрни май ила ювдим-ку...»	53
«Ёмғирлар кўнглимни ювганда...»	54
«Майсаларга нур берган сўқмоқ...»	54
1985 йил 16 октябрь	55
Куз	55
Сиртлон ҳақида достон	55
«Сув ўтидай отим ёлида»	56
Чироқлар. Баҳор	57
«Тунда йўлга тушди Ваҳима...»	57
«Келган келди. Кетганлар кетди...»	57
«Чирогингиз нури бунча кам...»	58
«Кўлларимдан тутманг, кетаман...»	59
«Иш тугайди. Ишдан олдинроқ...»	61
«Бу ерга келмоқчи эмасдим сира...»	63
Тўхтанг	63
Эҳтимол	64
Чархпалак	65
«Бунча шошиб сайрайди қушлар...»	65
«Сиз билан ҳамсуҳбат бўлмадим ҳаргиз...»	66
«Ҳаммаси бир дамда тугади. Тамом...»	66
«Мендан аразлади. Терс ўгирилди...»	67
«Кўнглимнинг ёнидан оқмоқда ҳаёт...»	68
«Кутдим...»	69
«Бир нима айланар атрофимдан...»	69
«Одамлар ухласин, қушлар тин олсин...»	70
«Тақдирни қарғама, ўксинма, овун...»	70
«Узоқда, узоқда, узоқда...»	71
Сен дединг	71
«Ҳар қуни кўксимда бир ҳавас ўсди...»	72

Тонг олди	73
«Дунё деворлари, дунё уйлари...»	73
«Нечун эшик чертдим бемаҳал?!»	74
«Бир тошқин исмга айланди тунлар...»	74
«Томчи-томчи эрий бошлади...»	75
Чўл йўли	76
Қатралар	76
«Дарахтлар баҳорни шундай узоқдан...»	76
«Ўзимга ҳайрон қоламан — гулларни...»	76
«Деворлар — фурсат тасмаси...»	77
«Баҳор табиат боролмайдиган...»	77
«Ғазалкентнинг ғазал тула боғлари...»	77
«Жулдур кеча, мункайган девор...»	78
Қоқигул	78
Момомнинг эчкиси	79
«Ким учун баландман...»	82
«Қуёш тутилди дод-эй...»	82
«Муҳаббат кўзаси зардобга тула...»	85
«Бошингни тошларга ургин дедилар...»	86
«Бутадилар боғдаги паст дарахтларни...»	86
Кўзи ожизнинг шеъри	88
«Кўлимга бир шиша тутқаздилар...»	89
«Бир юртда янги бино қад кўтарди...»	90
«Кундан-кун ўсмоқда Гулливер...»	90
«Эшикнинг нарёғида нима бор...»	92
«Юқори»нинг кўрсатмаси	93
«Кута-кута милт-милт ўчди чироқларим...»	94
«Умр дарахтада япроқдир жисмим...»	96
«Бошимда ўстирдим қора ҳасратни...»	96
«Тўқнашади икки дунё...»	97
Ўтинчи қиз	98
«Ёлғизлик, мен сенга тинчлик тилайман...»	102
«Лабларим япроқлар — сўзлар совурди...»	103
Етти йил	104

Қоғоз кема	105
Аскар қўшиғи	106
«Ҳаммаси тугайди ғаройиб ва соз...»	106
«Кўм-кўк дарахт, кўм-кўк мамлакат...»	107
«Нур элаган кафтларимда гулларим титрайдилар...»	107
«Япроқ ёнар, дарахт ёнар...»	108
«Ой уйғонди ола-була далада...»	108
«Зулумот тирилди тунги боғларда...»	109
«Бармоғингга узук тақсам узук ҳам эриб кетди...» ...	109
«Тош шаҳарнинг кўчалари кўп...»	110
«Кўксимга оловлар қалади фалак...»	110
«Жамолинг нурига ташнаман...»	111
Қишлоқда	112
«Излай-излай, гадоликдан...»	113
«Ҳамён — қорин оч-ку ўлгудай...»	113
«Янги замонда янги...»	114
«Сени яна қандай чақирай...»	114
«Юрак саҳронинг қоқ ўртасидаги...»	114
«Йиқиламан бир кун пойингга...»	115
«Азоблайди юришим керак...»	116
Тошкент осмони ҳақида ғамгин ўлан	117
«Келдим қошингизга сизни кўргали...»	118
Мубориз	119
Тили узун одам	121
Кўли узун одам	121
Тили қисқа одам	121
Кўли қисқа одам	122
Октябрь	122
Капалак	123

Адабий-бадий нашр

С а л и м А ш у р

С Е Н С И З

Шеърлар

Муҳаррир: *Нормурод НАРЗУЛЛАЕВ*

Бадий муҳаррир: *Баҳриддин БОЗОРОВ*

Техник муҳаррир: *Вера ДЕМЧЕНКО*

Мусахҳиҳ: *Мақсуда ХУДОЁРОВА*

Компьютерда саҳифаловчи: *Екатерина НАЗАРОВА*

Муҳова «Artlo!» дизайн марказида тайёрланди

ИБ 3874

Босишга 9.02.2004й.да рухсат этилди. Бичими 70x84 1\32.

Босма тобоғи 4,0. Шартли босма тобоғи 4,35.

Адади 1000 нусха. Баҳоси келишилган нарҳда.

Буюртма № 54.

«Янги аср авлоди» нашриёт-матбаа марказида тайёрланди.

«Ёшлар матбуоти» босмаҳонасида босилди.

700113. Тошкент, Чилонзор-8, Қатортол кўчаси, 60.